

PRIORITY ČESKÉ REPUBLIKY V SOUVISLOSTI S PŘEDSEDNICTVÍM RADĚ EU

Lukáš Soukup

září 2007

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) je nevládní organizace založená za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám a již více než desetileté historii je AMO vnímána jako přední nezávislý zahraničněpolitický think-tank v České republice.

K dosažení svých cílů Asociace:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM

Výzkumné centrum Asociace pro mezinárodní otázky bylo založeno v říjnu 2003 jako jeden z hlavních pilířů činnosti Asociace zaměřený na výzkum, analýzu a popularizaci výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů a zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky.

Náplní činnosti Centra je přispívat k identifikaci a analýze problémů důležitých pro zahraniční politiku České republiky a její postavení v současném světě. Centrum poskytuje nezávislé analýzy, vytváří prostor pro odbornou i veřejnou diskusi o problémech mezinárodní politiky a navrhuje jejich možná řešení. Činnost Centra lze rozdělit do dvou základních, vzájemně provázaných oblastí: výzkumu a expertní analýzy na straně jedné a prostředkování politického a odborného dialogu na straně druhé.

Tato studie je nezávislou analýzou autora. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

OBSAH

1.	Úvod	5
1.1.	Plán výzkumu	6
1.1.1.	Popis problému	6
1.1.2.	Cíl	7
1.1.3.	Výzkumné otázky	7
1.1.4.	Metodologie	7
1.1.5.	Hypotézy a indikátory	8
2.	Zahraněněpolitické zájmy a priority ČR vůči EU	8
2.1.	Cesta ČR do EU	8
2.2.	Vstup ČR do EU	10
2.3.	Priority ČR po vstupu do EU	13
2.4.	SWOT analýza ČR	16
2.4.1.	Silné stránky	18
2.4.2.	Slabé stránky	19
2.4.3.	Příležitosti	22
2.4.4.	Hrozby	24
2.4.5.	Výstupy SWOT analýzy	25
2.5.	Shrnutí	26
3.	Priority českého předsednictví Radě EU	30
3.1.	Charakteristika Předsednictví	30
3.2.	Aktivity vlády ČR v souvislosti s Předsednictvím	32
3.3.	Priority Předsednictví	34
3.3.1.	Návrh priorit pro výkon českého Předsednictví	34
3.3.2.	Analýza návrhu priorit českého Předsednictví	36
3.4.	Shrnutí	42
4.	Závěr	45
	Literatura	47

1. ÚVOD

Tato studie vychází z diplomové práce, kterou autor obhájil v červnu 2007 v rámci ukončení studia mezinárodních vztahů a evropských studií na Masarykově univerzitě v Brně. Předmětem této studie je problematika priorit zahraniční politiky České republiky (ČR) vůči Evropské unii (EU) v souvislosti s výkonem institutu předsednictví Radě EU v první polovině roku 2009 (Předsednictví).

Působení ČR v EU je tématem, ke kterému lze nalézt řadu kritických komentářů z politických i akademických kruhů. Z politických představitelů je asi nejznámějším kritikem, a to i mimo ČR, prezident V. Klaus, který se k problematice EU a našeho členství vyjadřuje např. tak, že „ani při referendu o vstupu do tohoto nadnárodního, více a více supranacionálního celku jsme nevedli žádnou vážnou debatu o smyslu našeho členství a o cílech, kterých touto cestou chceme dosáhnout“ (Klaus 2006). Lze také citovat předsedu Senátu Parlamentu ČR P. Sobotku, který na konferenci „Jak dál v EU a pozice ČR“ mimo jiné uvedl, že „...stojíme před celonárodní diskusí o další cestě evropské integrace a české roli v ní...“ (Sobotka 2007) nebo opět prezidenta V. Klause: „měli bychom se proto zabývat daleko konkrétněji než dosud autentickými zájmy naší země a pokusit se říci, nakolik členství v EU těmto našim zájmům pomáhá. (...) Blíží se i naše předsednictví v této organizaci. Bude to od nás vyžadovat, abychom kromě vlastních zájmů identifikovali také společné zájmy Unie a abychom hledali styčné body“ (Klaus 2006). V podobném duchu se vyjadřují také někteří odborníci z akademických kruhů. Jak např. uvedl O. Pick: „vládu tvoří politické strany a i tam zatím marně hledáme konkrétní a ucelenou představu o české zahraniční politice. Strany dovedou vyjádřit souhlas nebo nesouhlas s určitými aspekty vládní politiky, ale nepodařilo se jim vytvořit svůj vlastní zahraničněpolitický program“ (Pick 2004: 254) nebo v poslední době M. Pitrová a P. Kaniok: „...ČR nemá jasně definované priority či konzistentní náhled na budoucnost EU“ (Pitrová, Kaniok 2006: 211).

1. 1. PLÁN VÝZKUMU

Studie je rozdělena do čtyř částí. V té první jde o představení předmětu a plánu výzkumu. Budou definovány otázky a hypotézy, které budou následně ověřovány.

Ve druhé části je zpracována analýza zahraničněpolitických zájmů ČR před vstupem a po vstupu do EU a provedena SWOT analýza s cílem identifikovat východiska pro zahraničněpolitické zájmy ČR vůči EU.

Ve třetí části je hodnocena aktuální vládní strategie zahraniční politiky vůči EU a provedena komparace vládních priorit Předsednictví s výstupy předchozí analýzy.

Čtvrtá část obsahuje vyhodnocení a shrnutí závěrů této studie.

1. 1. 1. Popis problému

Hlavním cílem ČR z pohledu zahraniční politiky byl vstup do EU a NATO. Tohoto cíle bylo dosaženo. Zahraniční politika ČR splnila prioritní úkol, který si stanovila (Pick 2004: 255). Ekonomika ČR byla transformována z centrálně řízené na tržní a zažívá období hospodářského růstu. ČR se dnes řadí mezi standardní evropské demokratické státy a dá se říci, že se nachází v unikátní historické situaci, obklopena spojenci z EU a (s výjimkou Rakouska) NATO.

Jestliže zahraničněpolitickým cílem ČR v předchozí dekádě od vzniku samostatného státu bylo dosáhnout de facto stavu v jakém se nachází nyní, co je zahraničněpolitickým cílem ČR v této situaci? Blíží se rok 2009 a ČR se naskytne unikátní příležitost ujmout se v jeho první polovině vedení EU prostřednictvím institutu Předsednictví. Jak a k čemu tuto příležitost ČR využije?

1. 1. 2. Cíl

Základním cílem této studie je identifikace zahraničněpolitických zájmů ČR vůči EU a z nich vycházejících priorit pro výkon Předsednictví.

1. 1. 3. Výzkumné otázky

Tato práce by měla poskytnout odpovědi na následující otázky: Jaké byly a jsou priority vlád ČR vůči EU, resp. jaké priority si ČR stanovila pro výkon Předsednictví Radě EU v roce 2009? Odpovídají tyto priority zájmům ČR? Jak se chce ČR ve své zahraniční politice vůči EU profilovat?

1. 1. 4. Metodologie

Tato studie bude vycházet a analyzovat již existující podklady a to zejména programová prohlášení vlád ČR, strategické a koncepční materiály vlády a jednotlivých ministerstev ČR, dokumenty a publikace zabývající se zahraniční politikou ČR.

Metoda	Cíl	Nástin tématických okruhů
obsahová analýza	priority a cíle ČR	programová prohlášení, usnesení a další materiály vlád ČR
SWOT analýza ČR: analýza silných (strengths) a slabých (weaknesses) stránek, příležitostí (opportunities) a hrozeb (threats), jako nástroj pro zhodnocení určitého subjektu a jeho výchozí pozice	východiska pro priority ČR vůči EU	koncepce a strategie ČR, bezpečnostní, ekonomické a další faktory specifické pro ČR
obsahová analýza	priority a cíle ČR, stanoviska k EU, institut Předsednictví	publikace, statistiky a další materiály zabývající se ČR a českou zahraniční politikou vůči EU a Předsednictvím Rady EU

1. 1. 5. Hypotézy a indikátory

Hypotézy:

- ČR má své národní zájmy vůči EU a existují priority, kterými by se ČR měla ve své zahraniční politice řídit.
- ČR má stanoveny priority pro výkon Předsednictví v roce 2009, které vycházejí z jejích národních zájmů.

Indikátory:

- ČR má řadu unikátních charakteristik a potřeb, ze kterých vyplývají její specifické zájmy a tudíž také nároky na zahraniční politiku.
- ČR má programový dokument na úrovni vlády, který stanovuje cíle a programové priority vůči EU a Předsednictví, tyto odpovídají národním zájmům ČR.

2. ZAHRANIČNĚPOLITICKÉ ZÁJMY A PRIORITY ČR VŮČI EU

V této části studie bude analyzován vývoj českých zahraničněpolitických zájmů a priorit vůči EU. Bude provedena analýza programových prohlášení českých vlád a strategických dokumentů s cílem identifikovat národní zájmy a priority ČR ve vztahu k EU. Bude rovněž provedena tzv. SWOT analýza ČR s cílem identifikovat klíčová východiska pro zájmy ČR vůči EU.

2. 1. CESTA ČR DO EU

Vstup do EU a „návrat do Evropy“ byl po změně režimu v roce 1989 v tehdejší Československu jedním z nejčastěji zmiňovaných zahraničněpolitických cílů. Jak ale upozorňuje P. Černocho, na vládní úrovni se nijak nerozlišovalo mezi zastarávající mezivládní formou evropské spolupráce v rámci Rady Evropy a nadnárodním sdílením státní suverenity v institucích ES. Dominantním prvkem české veřejné diskuse byl jednotný pojem „Západ“ jako zdroj blahobytu a stability (Černocho 2004: 17). Integrace do

ES byla pro politiky ČR prioritou a vstup do ES měl podle sociologických průzkumů podporu i u 85% českého obyvatelstva (Müller 2004: 23). Na zasedání Evropské rady v Kodani v roce 1993 došlo k formulování závazku rozšíření EU a zároveň formulaci hospodářských a politických podmínek přistoupení, tzv. kodaňských kritérií, a byla podepsána asociační dohoda. Došlo rovněž ke změnám samotných ES. V roce 1993 vstoupila v platnost tzv. Maastrichtská smlouva a vznikla EU, o dva roky později došlo k rozšíření o Rakousko, Švédsko a Finsko.

Ve srovnání s optimismem na počátku 90. let dominovala od jejich poloviny ve vládní politice ČR vůči dalšímu směřování evropské integrace spíše skepse. Česká vláda, vládoucí nově samostatné ČR, proto často rétoricky shlížela na projekt sjednocené Evropy jako na centralistickou snahu o byrokratické ovládnutí členských zemí. Místo diskuse o tom, jaké priority by měla ČR zaujímat v rámci přidružení k EU, převládala ze strany vlády kritika směřování evropské integrace (Černoch 2004: 18-19). ČR - na rozdíl od Polska a Maďarska - podala svou žádost o členství v EU až v lednu 1996. Evropská komise doporučila v r. 1997 členským zemím EU - na základě posudku v příloze Agendy 2000 - zahájit vstupní jednání se skupinou zemí, mezi nimiž byla i ČR.

Zásadní zlom v české integrační politice představuje pád koaliční vlády na podzim 1997, příchod tzv. úřednické vlády premiéra J. Tošovského a rok na to vznik vlády sociálnědemokratického premiéra M. Zemana. Kromě prvořadé priority národního programu pro přípravu jednání o vstupu do EU se nový přístup týkal i reorganizace řízení zahraniční pomoci v rámci programu PHARE, který byl od roku 1998 ze strany Evropské komise již plně zaměřen na priority spojené s přípravou na členství v EU (Černoch 2004: 23). V roce 1998 byly formulovány priority a oblasti reforem nutných pro přistoupení v rámci tzv. *Partnerství pro vstup* a byl připraven *Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii*, který představoval harmonogram a seznam nutných kroků pro harmonizaci českého právního řádu s komunitární legislativou. Tento program byl pak průběžně aktualizován (Müller 2004: 25-26).

Samostatnou fází české integrační politiky představuje období tzv. opoziční smlouvy. Vláda premiéra M. Zemana se stavěla do role proevropského partnera a vztahy s EU získaly prioritu (Černoch 2004: 24).

V lednu 2000 byla podepsána mezi opoziční ODS a vládní ČSSD *Dohoda o přípravě České republiky na vstup do EU* s cílem urychlit harmonizaci českého práva (Müller 2004: 40). V červnu 2000 představila vláda dokument nazvaný Národní program pro přijetí legislativy EU, obsahující strategické priority a časový harmonogram pro přijetí zákonů. V lednu 2001 byl vládou přijat akční plán pro vstup ČR do EU, který stanovil úkoly pro jednotlivá ministerstva. Na summitu v Göteborgu pak Evropská rada potvrdila, že proces rozšiřování je nezvrtaný a nové členské země by se měly stát členy EU v takovém termínu, aby se mohly zúčastnit voleb do Evropského parlamentu v červnu 2004 (Müller 2004: 44).

2. 2. VSTUP ČR DO EU

Úkol samotného přistoupení ČR k EU připadl na vládu premiéra V. Špidly, která vzešla z voleb v roce 2002. Vzhledem k pokročilosti jednání o přistoupení ČR k EU musela vláda dořešit zejména uzavření zbývajících kapitol a finanční otázky přistoupení (Müller 2004: 44). Vláda si ve svém programovém prohlášení vytkla jako hlavní cíl úspěšné dokončení přístupových jednání a sjednání maximálně výhodných podmínek pro vstup ČR do EU. V souvislosti se vstupem do EU si vláda vytýčila řadu dalších priorit. Šlo především o přípravu strategie připojení k Evropské měnové unii (včetně opatření v oblasti veřejných financí), zdokonalení systému podpory malého a středního podnikání, využití fondů EU pro rozvoj dopravní infrastruktury, prosazení rovnocenného postavení českých dopravců na evropském trhu, umožnění spravedlivé soutěže českých zemědělců, vytvoření podmínek pro začlenění do bezpečnostních a obranných struktur EU, dokončení harmonizace migrační a azylové politiky se standardy EU a pokračování v naplňování Schengenského akčního plánu. V programovém prohlášení se vláda také hlásí k aktivní debatě o budoucnosti EU a chce prosazovat další prohlubování a rozšiřování ekonomické a politické integrace Evropy, včetně její sociální dimenze. Vláda se rovněž přihlásila k cílům daným Lisabonskou strategií (Programové prohlášení vlády ČR 2002).

V období vlády premiéra V. Špidly vznikly strategické dokumenty, které přímo souvisejí s národními zájmy ČR. Jde o *Koncepci zahraniční politiky ČR na léta 2003 - 2006*, schválenou vládou 3. 3. 2003

(Koncepce zahraniční politiky ČR) a *Bezpečnostní strategii* ČR z prosince 2003 (Bezpečnostní strategie ČR).

V *Koncepci zahraniční politiky ČR* jsou stanoveny tyto základní priority: úspěšné začlenění ČR do EU a naplňování plnohodnotného členství, aktivní působení v NATO, boj proti terorismu, rozvíjení dobrých vztahů se sousedními státy, posilování regionální spolupráce a rozvíjení vztahů s dalšími zeměmi a mezinárodními organizacemi na dvoustranném i mnohostranném základě - se zvláštním zaměřením na ekonomickou dimenzi zahraniční politiky a cílenou prezentaci ČR v zahraničí. Dále se v *Koncepci zahraniční politiky ČR* stanovují následující aktivity a zájmy: ČR se bude zasazovat o další prohlubování a rozšiřování ekonomické a politické integrace Evropy a o posilování jejího demokratického charakteru, při respektování národní a kulturní svébytnosti jednotlivých států a regionů na základě principu subsidiarity. ČR se bude podílet na Společné zahraniční a bezpečnostní politice EU (SZBP), Hospodářské a měnové unii (HMU), migrační a vízové politice. ČR bude podporovat posilování transatlantické vazby jako páteře evropského bezpečnostního systému, přispěje 14 národními závazky podporujícími specializaci armády ČR na ochranu proti zbraním hromadného ničení (ZHN), na pasivní sledovací systémy a na vojenské zdravotnictví. Zapojí se také do procesu budování aliančních sil rychlé reakce. V rámci restrukturalizace aliančního velitelského uspořádání bude ČR usilovat o zřízení funkčního střediska pro ochranu proti zbraním hromadného ničení na svém území, zapojí se do pěti iniciativ na ochranu proti ZHN a do Akčního plánu civilního nouzového plánování. ČR zváží formy svého příspěvku do případného budování systému protiraketové obrany. ČR bude klást důraz na ekonomickou diplomacii (Koncepce zahraniční politiky ČR 2003).

V *Bezpečnostní strategii* ČR jsou pak přímo zmiňovány národní zájmy ČR. Jsou rozděleny do tří kategorií: životní, strategické a další významné.

Bezpečnostní strategie ČR charakterizuje životní zájmy takto: životním zájmem je zajištění existence ČR, její suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti. Dále pak je životním zájmem obrana demokracie a právního státu a ochrana základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády ČR. Pro jejich zajištění a obranu je ČR

připravena využít všech možných přístupů a použít všechny dostupné prostředky (Koncepce zahraniční politiky ČR 2003).

Strategické zájmy jsou pak charakterizovány jako zájmy, které slouží k ochraně životních zájmů. Jde o následující hodnoty: bezpečnost a stabilita – především v euroatlantickém prostoru, zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivity OSN, pevná transatlantická vazba v rámci NATO a budování strategického partnerství mezi NATO a EU, komplementární rozvíjení obranných schopností NATO a EU, rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, stabilizace a demokratizace. Je zde zařazeno také potírání mezinárodního terorismu, snižování rizika šíření ZHN a jejich nosičů, eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace, snížení rizika napadení území ČR zbraněmi hromadného ničení – pomocí raket či jiných prostředků, podpora regionální spolupráce, zajištění ekonomické bezpečnosti ČR prostřednictvím posilování globální ekonomické stability, diverzifikací zdrojů strategických surovin, výrobků, služeb, zdrojů a forem kapitálových toků a ochrany strategických infrastruktur, posilování konkurenceschopnosti domácího obranného průmyslu a zajištění adekvátní úrovně strategických rezerv. Strategickým zájmem je na základě Bezpečnostní strategie ČR také podpora šíření svobody, demokracie a principů právního státu (Bezpečnostní strategie ČR 2003).

Bezpečnostní strategie ČR rozlišuje ještě tzv. další významné zájmy. Ty jsou charakterizovány tak, že jejich naplňování přispívá k zajištění životních a strategických zájmů, zvyšování kvality života občanů ČR a efektivity veřejné správy. Mezi tyto „další významné zájmy“ *Bezpečnostní strategie ČR* řadí: snižování ekonomické a sociální nerovnováhy mezi Severem a Jihem, ochranu životního prostředí a prosazování principů trvale udržitelného rozvoje, snižování kriminality a eliminování korupce, nelegálních obchodů a daňových úniků, potlačování extremismu včetně eliminace jeho příčin a vytváření podmínek pro multikulturní, tolerantní a občanskou společnost. Dále pak zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, podpora vědecko-technického rozvoje s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace, rozvíjení technických a technologických schopností při ochraně a přenosu utajovaných informací, prevence a příprava na nepředvídatelné živelní, ekologické či průmyslové havárie a katastrofy, prevence a příprava na nepředvídatelný vznik a šíření nakažlivých smrtelných chorob.

Koncepce zahraniční politiky ČR a Bezpečnostní strategie ČR tak prakticky vymezují východiska a priority, kterými by se česká zahraniční politika měla řídit.

Jak již bylo uvedeno, hlavní prioritou vlády premiéra V. Špidly byl vstup ČR do EU a s tím související úkoly harmonizace českého práva s právem Evropských společenství, vyjednávání o podmínkách vstupu a rovněž příprava státních institucí na vstup a fungování v prostředí EU. V roce 2002 došlo na summitu v Kodani k dokončení jednání o podmínkách přistoupení ČR k EU a 16. dubna 2003 v Athénách byla Smlouva o přistoupení slavnostně podepsána. 13.-14. června 2003 se konalo v ČR referendum o vstupu do EU. Při volební účasti 55,21% se vyslovilo 77,33% občanů pro vstup do EU a 22,67% hlasovalo proti. Hlasování tak potvrdilo jasný souhlas většiny obyvatel se členstvím ČR v EU (Černoch 2004: 27). ČR vstoupila do EU 1. 5. 2004 - hlavní zahraničněpolitický cíl ČR byl splněn.

2. 3. PRIORITY ČR PO VSTUPU DO EU

Nová koaliční vláda premiéra S. Grosse byla první vládou ČR, která se ujímala své funkce v situaci, kdy ČR již byla členem EU. Ve svém programovém prohlášení ze srpna 2004 se vláda přihlásila k „aktivní a konstruktivní účasti ČR v procesu prohlubování evropské integrace, a to zejména s ohledem na přijetí *Smlouvy o ústavě pro Evropu*“ (Programové prohlášení vlády ČR 2004). Jako své hlavní priority vůči EU si vláda stanovila přijetí *Smlouvy o Ústavě pro Evropu* (včetně uspořádání referenda) a ozdravení veřejných financí s cílem vstoupit do Evropské měnové unie (EMU) do roku 2010. Dále lze v programovém prohlášení v souvislosti s EU nalézt, že „vláda vytvoří podmínky pro efektivní využívání evropských finančních nástrojů, zejména strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, a bude věnovat velkou pozornost projednávání finanční perspektivy Evropské unie na roky 2007 až 2013“ (Programové prohlášení vlády ČR, 2004). Dále je uvedeno, že „vláda zabezpečí, aby se ČR aktivně podílela na realizaci Lisabonské strategie, jejímž cílem je vytvořit v tomto desetiletí z Evropské unie nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa. Vláda vytvoří organizační předpoklady pro účinné zajištění evropské agendy na úrovni předsednictva vlády“ (Programové prohlášení vlády ČR 2004). Vláda se pak ve svém programovém prohlášení odvolává na EU v celé řadě dalších aktivit a priorit. Jde např. o investice do dopravních sítí, naplňování společné obchodní politiky a prosazování liberalizace světového obchodu, zapojení ČR do evropského výzkumného prostoru, podpora konkurenceschopnosti

českých zemědělců nebo rozvoj regionů. V souvislosti s bezpečnostními otázkami, je zdůrazněno zapojení ČR do Evropské bezpečnostní a obraně politiky a je zde rovněž zmíněna podpora zapojení Policie ČR do práce Europolu. „Vláda bude podporovat kroky vedoucí k posílení partnerských vztahů mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými a Kanadou a společný přístup k eliminaci současných akutních nebezpečí a hrozeb, jako je mezinárodní terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, mezinárodní kriminalita (Programové prohlášení vlády ČR 2004). Svě místo má v programovém prohlášení také zdůraznění významu ekonomické diplomacie.

Vláda premiéra S. Grosse měla na splnění svých cílů necelých devět měsíců a za nejdůležitější akt ve vztahu k EU lze považovat podpis *Smlouvy o Ústavě pro Evropu*. Českým Předsednictvím se vláda ve svém programovém dokumentu nezabývala.

Na vládu premiéra S. Grosse navázala vláda premiéra J. Paroubka. Ve svém programovém prohlášení z dubna 2005 vycházela z programového prohlášení předchozí vlády a některé pasáže a teze přejala. Ve své orientaci na EU a hlavních cílech vůči EU se od předchozí vlády prakticky nelišila.

Vláda J. Paroubka se ve svém programovém dokumentu prohlásila za „jednoznačně proevropskou vládu, přesvědčenou o tom, že evropská integrace patří k největším poválečným výdobytkům a je pilířem dobré budoucnosti celého kontinentu“ (Programové prohlášení vlády ČR 2005). Jako hlavní priority směrem k EU si určila - stejně jako vláda předchozí - přijetí (v referendu) *Smlouvy o Ústavě pro Evropu* a vstup do EMU do roku 2010, dále pak „přijetí střednědobé *Strategie hospodářského růstu České republiky 2005-2013* zajišťující zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky na základě reformulované Lisabonské strategie, podporu malého a středního podnikání na základě pomoci financované z EU, zlepšování podmínek pro kvalitní život na venkově důsledným uplatňováním zásad Společné zemědělské politiky Evropské unie“ (Programové prohlášení vlády ČR 2005). Tyto programové priority jsou pak dále v programovém prohlášení rozvíjeny a konkretizovány do podoby tezí, přičemž se do jisté míry shodují s programem předchozí vlády. Z hlediska EU vláda uvádí tyto další priority: využít zdrojů z evropských fondů pro rozvoj dopravních sítí, posílit finanční prostředky určené pro ČR v rámci jednání s Evropskou komisí o přípravě nového finančního období EU, vytvořit podmínky pro efektivní využívání prostředků Evropského sociálního fondu. Je zde rovněž zmíněn

záměr zpřehlednit a zjednodušit právní řád EU včetně způsobu jeho přípravy a přijímání. Shodně s předchozí vládou S. Grosse chtěla vláda J. Paroubka podporovat liberalizaci světového obchodu a plné zapojení ČR do evropského výzkumného prostoru. Specifickým úkolem vlády pak byla příprava ČR na úspěšné absolvování schengenského hodnotícího procesu, který je nezbytnou podmínkou pro zrušení kontrol na hranicích se sousedními státy v roce 2007 (Programové prohlášení vlády ČR 2005).

Bezpečnostní a zahraničněpolitická východiska a priority uvedená v programovém dokumentu se shodují s předchozí vládou a je zde rovněž uvedeno, že vláda podporuje další rozšiřování EU, zejména na západní Balkán.

Vláda J. Paroubka měla na splnění svých předsevzetí celkem rok a půl, dokázala připravit řadu strategických dokumentů, ke kterým se ve svém programovém prohlášení přihlásila. Z hlediska priorit, které mají významný vztah k EU, šlo zejména o *Strategii hospodářského růstu 2005-2013*, *Národní Lisabonský Program 2005-2008 - Národní program reformy České republiky* a *Národní rozvojový plán ČR 2007–2013*. Předsednictví není v programovém prohlášení vlády premiéra J. Paroubka zmíněno.

Celkově lze říci, že zahraniční a bezpečnostní politika sociálnědemokratických premiérů, a to nejen ve vztahu k EU, byla v souladu s prioritami danými *Koncepcí zahraniční politiky ČR* a *Bezpečnostní strategií ČR*.

V červnu 2006 se konaly nové volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a po mnohaměsíčních jednáních vznikla v lednu 2007 nová koaliční vláda. Jestliže předchozí vlády se pod vedením sociálnědemokratických premiérů v zásadě celým svým programem hlásily k EU, je programové prohlášení stávající vlády vzhledem k EU střídmější. Poprvé se v programovém prohlášení vlády objevuje ambice ovlivňovat samotnou EU - vláda chce „přispět k takové podobě institucí a politik EU, která bude odpovídat novým výzvám 21. století a zajistí, že půjde o projekt úspěšný. Proto se aktivně zúčastní diskuse o budoucí podobě EU s cílem nalézt integrační model umožňující přiblížit EU občanům a reagující na výzvy spojené s rozšiřováním EU“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007).

Z hlediska hlavních priorit vůči EU si koalice v preambuli programového prohlášení stanovuje, že „dokončí proces sblížení právního řádu České republiky s legislativou Evropské unie a bude klást důraz na efektivní využívání všech prostředků z evropských fondů (Programové prohlášení vlády ČR 2007). Dalšími prioritami ve vztahu k EU pak je vstup ČR do Schengenského prostoru na konci roku 2007, reforma evropských institucí, reforma společné zemědělské politiky (SZP), dořešení nedodělků ze směrnice o službách, revize Lisabonského procesu, změna v procesu čerpání prostředků z evropských fondů, rozvoj cestovního ruchu v regionech. Ekonomická diplomacie je v programovém prohlášení zdůrazněna jako jeden ze základních prostředků české zahraniční politiky. Důraz je kladen na vytvoření sjednoceného a efektivního systému rozvojové a humanitární pomoci a spolupráce. Stejně jako předchozí vlády stanovuje si i tato jako prioritu liberalizaci světového obchodu. Z bezpečnostního hlediska je zde kladen důraz na rozvoj spolupráce v rámci euroatlantického prostoru. V programovém prohlášení je uvedena ambice prosazovat, „...aby požadavek určitého standardu demokracie a dodržování lidských práv byl základním východiskem společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007).

Pokud shrneme priority českých vlád vůči EU, je zřejmé, že prioritou byly vedle samotného vstupu ČR do EU a s tím související harmonizace legislativy, zejména ekonomické aspekty fungování ČR v rámci Společenství. Zahraniční a bezpečnostní politika a také vládní priority pak v zásadě odpovídaly a odpovídají přijatým strategickým a koncepčním dokumentům – *Koncepci zahraniční politiky ČR* a *Bezpečnostní strategii ČR*. Současná vláda M. Topolánka ve svém programovém prohlášení navíc naznačuje, že jejím zájmem a ambicí je také ovlivňovat fungování EU (zminěna reforma institucí, reforma SZP ad.) a posunuje priority vůči EU i do oblastí jako jsou lidská práva a prosazování demokracie v rámci SZBP.

2. 4. SWOT ANALÝZA ČR

SWOT analýza, tj. analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb, je nástrojem pro identifikaci výchozí pozice a určování strategie zejména ekonomických subjektů. Jde o typ analýzy, která je

nejčastěji využívána v podnikatelském prostředí, stala se ale také součástí *Národního rozvojového plánu ČR 2007–2013*. V této části studie se pokusíme využít tohoto nástroje pro zhodnocení výchozí strategické pozice ČR.

Pomocí SWOT analýzy budou identifikovány podněty a východiska pro zahraničněpolitické zájmy ČR vůči EU. Bude přitom využito zejména závěrů *Strategie hospodářského růstu (SHR)*, která vznikla pod vedením místopředsedy vlády M. Jahna v roce 2005, zmíněného návrhu *Národního rozvojového plánu ČR 2007–2013* z ledna 2006 (NRP), který připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, strategických a koncepčních dokumentů vlády ČR a dalších podkladů, mezi které patří zejména analýzy a publikace Centra pro sociální a ekonomické strategie při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze (CESES).

Agenda EU se dotýká širokého spektra oblastí, nejde jen o hospodářskou spolupráci, ale také bezpečnostní politiku, zahraniční vztahy, azylovou, soudní spolupráci ad. Ambice EU spadají rovněž do oblasti kultury, vědy a vzdělání. Proto při analýze výchozí pozice ČR vůči EU bude nutné zahrnout širokou škálu faktorů. Autor se pokusí vybrat ty podstatné, jež se objevují ve zmíněných strategických a koncepčních materiálech a zároveň takové, které mají relevanci ve vztahu k EU, resp. k jejím klíčovým strategickým dokumentům, mezi které autor řadí zejména *Bezpečnostní strategii EU* a Lisabonskou strategii zdůrazňující konkurenceschopnost, zaměstnanost, informační společnost, vědu a výzkum.

Jak již ale bylo naznačeno, vzhledem k široké škále témat, kterými se EU zabývá, bude SWOT analýza zaměřena z důvodu přehlednosti na analýzu ČR v těchto třech oblastech: bezpečnost, ekonomika a ostatní. Ambicí autora přitom není v této analýze detailně rozebrat jednotlivé faktory, ale shrnout a uspořádat hlavní výstupy již hotových analýz a předložit je v jednoduché podobě, která následně umožní identifikovat hlavní zájmy a priority ČR vůči EU.

V rámci kategorie bezpečnost budou rozlišeny faktory, které se týkají praktické existence ČR a váží se k cílům jako je svoboda, nezávislost a integrita ČR.

V ekonomické kategorii budou uvedeny ty faktory, které se přímo váží k hospodářským cílům, rozvoji společnosti a ekonomickému blahobytu.

V kategorii ostatní pak budou uvedeny faktory, které stojí mimo předchozí dvě kategorie a týkají se cílů, které obecně souvisí s charakterem ČR a její rolí v EU.

2. 4. 1. Silné stránky

ČR má řadu silných stránek, které jí poskytují konkurenční výhodu a potenciálně umožňují ČR se určitým směrem profilovat.

Pokud se soustředíme na bezpečnostní faktory, můžeme konstatovat, že mezi silné stránky ČR z hlediska vnější bezpečnosti patří její geografická poloha, kdy hranice ČR sousedí pouze se státy EU, které (kromě neutrálního Rakouska) jsou navíc stejně jako ČR členy NATO. ČR přímo nesousedí s žádným nestabilním státem. ČR (Československo) nebyla za dobu své existence agresorem vůči sousedním státům a nemá žádného konkrétního nepřítele (Potůček 2000: 35).

Z hlediska vnitřní bezpečnosti lze jako silnou stránku považovat kulturní a národnostní homogenitu ČR (NRP 2006: 50). K dalším silným stránkám ČR patří v bezpečnostní oblasti specializace armády ČR na ochranu proti ZHN a účast na zahraničních vojenských misích (Potůček 2005: 96-97). Mezi silné stránky lze zařadit také dlouhodobě pozitivní vztah se Slovenskem a spolupráce s dalšími sousedními státy v rámci tzv. Visegrádu a CEFTA.

Do kategorie silných ekonomických stránek ČR patří opět geografická poloha ČR, která podporuje intenzivní obchod a staví ČR do role obchodní křižovatky uprostřed Evropy. ČR se řadí k zemím s vysokým podílem dovozu a vývozu na HDP, okolo 60 % HDP (SHR 2005: 47). Silnou stránkou je téměř dvojnásobný hospodářský růst ČR oproti průměru EU (podle údajů ČSÚ byl hrubý domácí produkt ve stálých cenách vzrostl v 1. čtvrtletí 2007 meziročně o 6,1 %, hrubý domácí produkt v zemích EU 27

vzrostl v 1. čtvrtletí 2007 podle odhadu Eurostatu z 1. června meziročně o 3,2 %, z toho v Eurozóně o 3,0 %) a rovněž pozitivní obchodní bilance (ČSÚ). Z hlediska makroekonomických ukazatelů je další silnou stránkou ČR také stabilní cenový vývoj (NRP 2006: 112).

ČR má rozvinutý průmysl, jež je jedním z hlavních nositelů hospodářského růstu ČR (NRP 2006: 26). Průmysl ČR vyrábí za relativně nižší náklady a v důsledku toho je schopen uspět se svými výrobky (SHR 2005: 85). Obecně lze konstatovat, že ČR disponuje kvalitní pracovní silou za konkurenceschopnou cenu, která je schopná využívat moderní technologie (NRP 2006: 112). Silnou stránkou je také atraktivnost ČR pro zahraniční investory a masivní příliv přímých zahraničních investic, který se v posledních letech stal hlavní hnací silou růstu ekonomiky (především průmyslu), tvorby nových pracovních míst, zlepšení obchodní bilance, zvyšování kvalifikace a přílivu know-how (SHR 2005: 53). Z hlediska lidských zdrojů je pak silnou stránkou ČR vysoký podíl lidí s ukončeným středoškolským vzděláním (SHR 2005: 28). V ČR rovněž existuje zázemí vědeckých týmů schopných obstát v mezinárodní konkurenci (NRP 2006: 112).

Do kategorie ostatních silných stránek pak lze zařadit zkušenosti ČR s ekonomickou transformací. ČR se podařilo přetransformovat centrálně řízenou ekonomiku v tržní hospodářství a získala unikátní zkušenosti s přechodem od autoritativního režimu k demokracii.

Jiného charakteru nicméně významnou silnou stránkou ČR je její bohatá kultura, včetně unikátních historických památek a řada žijících i historických osobností světového významu.

2. 4. 2. Slabé stránky

V této části budou uvedeny faktory, které pozici ČR ztěžují a u kterých by ČR měla usilovat o jejich odstranění nebo omezení.

V bezpečnostní kategorii jde o surovinovou a energetickou nesoběstačnost ČR a tudíž závislost ČR na druhých zemích (Potůček 2002: 202), zejména pak na Ruské federaci. Mezi slabé stránky se řadí také nedostatečně efektivní armáda - ČR se nachází v situaci, kdy už nemá starou armádu, ale nemá ještě ani novou (Potůček 2005: 102).

Co se týče slabých stránek souvisejících s ekonomickou výchozí situací ČR, řadí se do této kategorie některé makroekonomické ukazatele, především nadměrné rozpočtové deficity, růst veřejného dluhu a strukturální nezaměstnanost (NRP 2006: 115). HDP ČR vyjádřené v paritě kupní síly dosahuje pouze 76% oproti průměru EU (Eurostat). Dále je to nižší produktivita práce oproti průměru EU, vysoký podíl výrob s nízkou přidanou hodnotou v ekonomice a zastaralá výrobní základna s vysokou energetickou náročností (NRP 2006: 115).

Z ekonomického hlediska ve vztahu k EU je ale klíčovým slabým místem, že ČR patří k novým členským zemím, které díky přetrvávajícím přechodným obdobím a omezením na straně „starých“ členských států nemohou plně těžit z jednotného trhu EU, tj. nemohou plně využívat čtyř svobod: volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Špatná je rovněž koordinace čerpání peněz z fondů EU, o některých programech existuje dostatek informací, o jiných však mají resorty (gestoři) pouze obecné informace a účast zájemců je tak podstatně omezena (SHR 2005: 50).

Podstatným slabým místem ČR je stále chybějící základní infrastruktura v podobě kvalitních dálnic a železničních koridorů - modernizace silniční infrastruktury probíhá nedostatečným tempem, potenciál ČR coby dopravní křižovatky ve středu Evropy dokázalo plně využít pouze mezinárodní letiště v Praze Ruzyni (SHR 2005: 20).

Slabou stránkou je také nepružný trh práce - nepružný pracovní trh sice budí zdání jistoty zaměstnaným lidem, ale způsobuje vyšší nezaměstnanost a podporuje šedou ekonomiku (SHR 2005: 24). Z hlediska zaměstnanosti je rovněž slabým místem nízká mobilita pracovních sil - nerovnováha mezi nabídkou

a poptávkou na trhu práce se v jednotlivých regionech liší, ale lidé za prací nedojíždějí, nestěhují se (SHR 2005: 23).

Ve výčtu slabých ekonomických faktorů ČR, které mají relevanci k EU lze uvést také nízké investice do výzkumu a vývoje - ČR vynakládá na výzkum a vývoj méně finančních prostředků než činí průměr EU (SHR 2005: 26), ČR má ve srovnání s EU méně absolventů přírodovědných a technických studijních programů na vysokých školách, přitom země s vysokou konkurenceschopností mají absolventů těchto programů podstatně více než je průměr EU (SHR 2005: 27). V této kategorii lze zmínit také fakt, že přírodní podmínky neumožňují ČR intenzivní konkurenceschopnou zemědělskou výrobu (SHR 2005: 84) a rovněž nerozvinutý venkov a zaostávání regionů (kromě Prahy) jsou slabou stránkou ČR (NRP 2006: 118).

Výčet slabých míst ČR lze uzavřít uvedením faktorů spadajících do kategorie ostatní. V této kategorii lze konstatovat, že rozloha ČR a počet obyvatel řadí ČR mezi středně velké nebo spíše menší státy (NRP 2006: 8), což do značné míry ovlivňuje i velikost jejího vlivu v EU. ČR je limitována svojí příslušností ke skupině středně velkých členských států, které zpravidla nemají schopnost prosadit vlastní návrhy týkající se základních vazeb institucionálních vztahů s EU (Plechanovová 2006: 181).

Pokud bychom se zaměřili na společnost ČR jako takovou, najdeme slabá místa zejména v oblasti vzdělávání – menší objem veřejných investic na vzdělávání než ve většině vyspělých zemí (SHR 2005: 89) a rovněž, jak již bylo uvedeno v předchozí části, nízký počet absolventů vyššího a vysokoškolského vzdělání (NRP 2006: 116). Slabým místem je rovněž jazyková vybavenost - 28 % současné mladé populace ve věku 20-29 let neovládá žádný cizí jazyk (SHR 2005: 95) a nízká počítačová gramotnost obyvatel ČR (NRP 2006: 117).

Specifickým slabým místem - a také dle mínění autora významným - je zvýšená xenofobie českého obyvatelstva vůči jiným etnickým skupinám (Potůček 2000: 101). Navíc rozpačité řešení romské otázky

(např. v případě vepřina v Letech) ze strany české vlády má na obraz ČR v EU negativní vliv.

2. 4. 3. Příležitosti

ČR se nabízí řada příležitostí, které může ve vztahu k EU využít. Z hlediska bezpečnosti jde o příležitost zpevnění transatlantických vazeb a posilování kolektivního způsobu aliančního rozhodování (Pick 2004: 256). V zájmu ČR je prosazovat koncept evropské bezpečnosti založený v podstatné míře na NATO, přestože aktivní účast na SZBP a EBOP je v zájmu ČR s ohledem na udržení vlivu v rámci EU (Dančák 2006: 83). Konstantou české zahraniční politiky by měla být snaha o udržení amerického vlivu na evropský vývoj (dle mínění autora zejména v oblasti bezpečnostních vztahů), protože roli, kterou USA plní, není v současnosti schopna žádná jiná země adekvátně nahradit (Dančák 2006: 85). Příležitostí je rovněž další rozšiřování EU, zejména o státy Balkánu (Vondra 2006).

Mezi ekonomické příležitosti, které se ČR nabízejí, lze zařadit odstranění přechodných období pro fungování čtyř svobod v rámci EU (Singer 2007) a rovněž možnost ovlivňovat globální trendy pravidel mezinárodního obchodu skrze jednání WTO (Dančák 2006: 81). Aby ČR uspěla v mezinárodní soutěži, je nutno hledat veškeré cesty k propojení našich a mezinárodních trhů (SHR 2005: 9). Globální ekonomika umožňuje rychlejší a jednodušší expanzi českých podniků i mimo státy EU - pro ČR je ekonomická globalizace obrovskou příležitostí (SHR 2005: 6). Další rozšiřování EU představuje pro ČR příležitost jak získat odborníky a posílit tak konkurenční výhodu ČR v podobě nabídky kvalifikované pracovní síly. Zatímco méně kvalifikovaná práce je vystavena obrovské konkurenci nových regionů, poptávka po práci nejvyšší kvality stále stoupá stejně jako její cena. Způsobem jak se s tímto trendem vyrovnat je také zvýšení kvality a dostupnosti vzdělání, včetně odstranění všech forem diskriminace v této oblasti (SHR 2005: 8) jako další příležitost pro zvýšenou aktivitu a prioritní oblast ekonomických zájmů ČR.

Příležitostí jsou rovněž přeshraniční a transregionální rozvojové programy v rámci prostoru EU. Jde zejména o realizaci společných programů pro čerpání evropských zdrojů se sousedy ČR (SRN, Polsko,

Rakousko, Německo, Slovensko) ve smyslu realizace společných makroregionálních zájmů a efektivity využití strukturálních fondů EU (SHR 2005: 129). Praha má potenciál stát se významným ekonomickým centrem Evropy (NRP 2006: 121) a rovněž místem, kde mohou sídlit vybrané mezinárodní instituce a kde se mohou konat významná politická setkání. Další příležitostí je rozvoj služeb a cestovního ruchu v celé ČR (NRP 2006: 28-33).

V této kategorii nemůže chybět příležitost v podobě možností využití finančních zdrojů z fondů EU, a to zvláště na podporu malého a středního podnikání, které tvoří základ ekonomiky a představují 99% podniků (SHR 2005: 44-45), a na mezinárodní projekty výstavby infrastruktury. ČR může od roku 2007 obdržet několikanásobně větší objem prostředků než v programovacím období do roku 2006 (SHR 2005: 129).

Mezi ostatní příležitostmi pak lze zařadit vzdělávací politiku. Jak uvádí např. M. Pitrová a P. Kaniok, ČR patří v mnoha aspektech k lídrům Boloňského procesu, a je zde šance uchopit vzdělávací politiku jako profilační téma působení ČR v EU (Pitrová, Kaniok 2006: 209).

Autor se domnívá, že příležitostí pro ČR je možnost stát se díky svým zkušenostem s ekonomickou transformací a přechodem z totalitního režimu k demokracii expertním státem EU na tyto oblasti v rámci vnějších zahraničněpolitických aktivit EU. Specifickou příležitostí je pak podle autora vize „ČR jako srdce Evropy.“ ČR má příležitost stát se centrem, ne pouhou (semi)periferií, na což upozorňuje např. Potůček (Potůček 2002: 160).

Příležitostí je pro ČR rovněž její angažování se v ochraně lidských práv a budování demokracie. Tato ambice je již dokonce naznačena v programovém prohlášení stávající vlády (Programové prohlášení vlády ČR 2007). Autor se domnívá, že téma ochrany lidských práv a demokracie by se mohlo stát pro českou zahraniční politiku profilační v rámci SZBP a vnějších vztahů EU obecně. J. Fištein na konferenci „Jak dál v EU a pozice ČR.“ upozorňuje na příležitost priority kultury v českém Předsednictví

a vyzývá k tomu, aby ČR přišla s vizí Evropy, která podle něj dnes nemá daný cíl. J. Fištejn zdůrazňuje možnost profilovat ČR jako kulturní centrum Evropy (Fištejn 2007).

Z hlediska fungování EU je pro ČR příležitostí najít mezi členy EU partnery se společnými zájmy pro prosazování svých návrhů a vytvářet tak funkční koalice. Klíčovou příležitostí pro ČR ve vztahu k EU je pak Předsednictví Rady EU v roce 2009.

2. 4. 4. Hrozby

Současná mezinárodní situace sice nepřináší, alespoň nyní, přímé ohrožení ČR. Každopádně však existuje řada faktorů, které mohou ČR negativně ovlivnit a na jejichž řešení musí být ČR připravena.

Z hlediska bezpečnostních hrozeb jde bezesporu o ty, které uvádí *Bezpečnostní strategie ČR*. Již zmíněnou slabou stránku ČR v podobě surovinové, resp. energetické nesoběstačnosti řadí autor mezi hrozby, které by měla ČR řešit prioritně. V této kategorii je možné uvést v souvislosti s EU také riziko možného přechodu USA k izolacionismu, jak upozorňuje např. A. Vondra (Vondra 2006). Autor by zde rovněž zmínil nejednotnost a slabost politické reprezentace v otázkách bezpečnostní politiky ČR, ilustrovanou na diskusích týkajících se potenciálního vybudování americké protiraketové základny na území ČR. Tato nejednotnost může inspirovat ke zneužití a vytipování ČR jako slabého článku bezpečnostních koalic (Vondra 2006).

Do kategorie ekonomických hrozeb je možné zařadit pokračování vládních rozpočtových deficitů a růst veřejného dluhu, které by nejen ohrozily vstup ČR do eurozóny, ale mohly by časem přimět centrální banku ke zvýšení úrokových sazeb, což by mělo negativní vliv jak na spotřebu, tak především na investice (SHR 2005: 12) a mohlo by vést ke snížení růstu HDP. Hrozbou jsou však v tomto ohledu také rozpočtové deficity generované jednotlivými členskými zeměmi, které vytvářejí tlak na zvýšenou emisi a podkopávají tak celkovou důvěru v euro (SHR 2005: 12). Patří sem také vysoký podíl zaměstnanosti v průmyslu v české ekonomice, který způsobuje její citlivost na vnější podněty (SHR 2005: 102).

Z hlediska inovací je hrozbou jejich nízká míra v ČR obecně a z toho vyplývající riziko technologického zaostávání ČR (NRP 2006: 123).

Ze společenského hlediska je pak pro ČR hrozbou stárnoucí populace a nepružný trh práce (nízká mobilita pracovních sil). Podle propočtů ČSÚ by na českém trhu práce v roce 2015 mělo být o 7 % méně lidí v práceschopném věku (SHR 2005: 23). Podstatným ekonomickým ohrožením je odliv kvalifikovaných pracovníků do zahraničí (SHR 2005: 23).

Mezi ostatní hrozby autor řadí možnost ztráty nebo zhoršení vyjednávací pozice a síly ČR v rámci EU z důvodu změn ve váze a počtu hlasů jednotlivých členských států EU. Další potenciální hrozbou pro fungování ČR v EU může být česká justice, která nesplňuje dostatečně svou hlavní úlohu zajistit občanům rychle spravedlnost před soudem. ČR již čelí žalobám u Evropského soudu pro lidská práva a pokud nedojde k zásadním změnám, bude justice nadále představovat úzké hrdlo fungující společnosti (SHR 2005: 29).

2. 4. 5. Výstupy SWOT analýzy

Výstupy provedené SWOT analýzy se dají shrnout do formulace několika klíčových priorit pro ČR a jejího vztahu k EU. Tyto priority jsou v zásadě obecnými cíly, jejichž dosažení by mělo umožnit maximální využití silných stránek a příležitostí, zároveň minimalizaci hrozeb a slabých stránek ČR. Tyto priority se dají opět rozdělit na bezpečnostní, ekonomické a ostatní priority.

Bezpečnostní priority: Eliminovat rizika daná surovinovou a energetickou nesoběstačností ČR. Posilovat bezpečnostní spolupráci s USA/NATO a usilovat o rozvoj SZBP/EBOP a koordinaci zbrojních programů s využitím kapacit průmyslu ČR. Profilovat ČR jako specialistu na boj proti ZHN. Posilovat spolupráci a rozvoj kooperace v rámci Vísegrádské skupiny a intenzivní spolupráci s dalšími zejména novými členskými státy EU jako potenciální formou koalice v rámci EU. Prosazovat a pomáhat při rozšiřování EU o nové členské státy.

Ekonomické priority: Odstranit všechny překážky bránící rozvoji obchodu mezi ČR a státy EU, zejména přechodných omezení na volný pohyb osob a služeb, prosazovat liberalizaci obchodu a pracovního trhu obecně (i směrem k zemím mimo EU). Zefektivnit systém čerpání zdrojů z EU do rozvoje regionů. Zintenzívnit spolupráci se sousedními státy ČR při rozvoji dopravní infrastruktury. Usilovat o vznik výzkumných a inovačních center EU v ČR. Usilovat o reformu SZP s cílem zvýšit finanční prostředky pro výzkum a vzdělávání.

Ostatní priority: Profilovat ČR jako čelního představitele EU pro otázky lidských práv a ekonomické transformace. Usilovat o status kulturního centra Evropy. Usilovat o vedoucí postavení ve vzdělávacích politikách EU a zřízení vzdělávacích a výzkumných center a agentur EU v ČR. Maximálně zapojit regiony ČR do přípravy a realizace Předsednictví s cílem propagace regionů a podpory turismu. Podporovat a angažovat se v diskusích o budoucnosti EU a využít intelektuálního potenciálu ČR při formulaci vize EU. Prosadit reformu institucí EU s cílem zpřehlednit pravomoc institucí EU a minimálně zachovat postavení a váhu hlasu ČR. Prosazovat české zástupce do institucí EU. Usilovat o řešení problémů s integrací různých etnik do společnosti na úrovni celé EU. Maximálně využít Předsednictví Rady EU při prosazování českých zájmů.

2. 5. SHRNU TÍ

Cílem této části studie bylo přiblížit cestu ČR do EU a identifikovat priority českých vlád vůči EU. Byla provedena SWOT analýza a identifikovány hlavní východiska, respektive priority zahraniční politiky ČR vůči EU.

Lze konstatovat, že v období, které předcházelo vstupu ČR do EU, se priority české politiky soustředily na jediný cíl – vstup do EU. Úvahy o tom, co přijde po rozšíření, nebyly na pořadu dne (Sychra 2006: 107). Z rozboru programů českých vlád vyplývá, že ve vztahu ČR k EU převládaly a stále převládají v prioritách českých vlád ekonomické zájmy a rovněž uvedená SWOT analýza ČR poskytuje řadu výstupů patřících do kategorie ekonomických zájmů. To odpovídá faktu, že česká ekonomika zaostává

za průměrem EU (viz slabé stránky ČR a statistiky Eurostat, ČSÚ) a je zde celá řada ekonomických problémů (slabých míst), které musí ČR vyřešit, aby se srovnala s ekonomicky vyspělejšími zeměmi EU a zároveň obstála v globální konkurenci. Dá se tedy usuzovat, že i pro nejbližší období je pro ČR důležité soustředit se na ekonomickou konvergenci, zejména pak na regionální úrovni. Autor se ale na základě provedeného výzkumu domnívá, že již pominulo období, ve kterém musela být ČR plně zaměstnaná sladěním legislativy a porozuměním fungování EU obecně. Postupně s přibývajícím harmonizací a přivykáním si na fungování v rámci EU, se ČR dostává do pozice, ve které má „více času a prostoru“ uvažovat o EU i z pohledu jejího budoucího směřování a vize EU jako takové. Přispěly k tomu nepochybně diskuse o *Smlouvě o Ústavě pro Evropu*, ale zřejmě také úspěšný hospodářský růst ČR a s ním zvýšené sebevědomí současné české vlády, které je patrné z jejího programového prohlášení.

Výstupy SWOT analýzy byly shrnuty do podoby návrhu priorit, na které by se měla ČR ve svém vztahu s EU soustředit a které se dají využít při formulaci českých priorit Předsednictví. ČR má řadu tzv. konkurenčních výhod v podobě silných stránek, je zde také celá řada příležitostí, ale také hrozeb a slabých míst, které se váží na bezpečnostní, ekonomické a ostatní faktory, a které souvisejí s deklarovanými strategickými cíly EU. Tyto faktory jsou popsány v řadě zejména hospodářských strategií (*Strategie hospodářského růstu, Národní rozvojový plán, Lisabonská strategie ad.*). Zahraniční politika ČR by při sestavování své agendy měla těchto vstupů využít.

Na závěr této kapitoly je zde pro srovnání přiložen přehled priorit vlád ČR a priorit navržených na základě SWOT analýzy.

Tabulka č. 1: Programové priority vlád ČR vůči EU

	Bezpečnostní priority	Ekonomické priority	Ostatní
Vláda V. Špidly	<ul style="list-style-type: none"> -Vstup ČR do EU -Aktivní začlenění ČR do SZBP -Harmonizace migrační a azylové politiky - Schengenský akční plán 	<ul style="list-style-type: none"> -Vstup ČR do EU -Příprava strategie připojení k Evropské měnové unii -Využití fondů EU pro rozvoj infrastruktury -Prosazování rovných podmínek pro české podnikatele v rámci trhu EU -Lisabonská strategie 	<ul style="list-style-type: none"> -Vstup ČR do EU -Harmonizace legislativy -Podpora cestovního ruchu -Aktivní účast na debatě o budoucnosti EU
Vláda S. Grosse	<ul style="list-style-type: none"> -Zapojení ČR do SZPB -Zapojení policie ČR do Europolu. -Zapojení ČR do Schengenského prostoru 	<ul style="list-style-type: none"> -Vstup do HMU do roku 2010 -Efektivní využívání fondů EU -Lisabonská strategie -Podpora zemědělců a regionů -Liberalizace obchodu 	<ul style="list-style-type: none"> -Přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu -Plné zapojení ČR do evropského výzkumného prostoru
Vláda J. Paroubka	<ul style="list-style-type: none"> -Další rozšiřování EU, zejména na západní Balkán -Realizace bezpečnostní politiky ČR bude vycházet z Evropské bezpečnostní strategie -Posílení partnerských vztahů mezi EU a USA 	<ul style="list-style-type: none"> -Vstup do HMU do roku 2010 -Maximální využití zdrojů z evropských fondů -Důsledné uplatňování SZP -Programovací období na roky 2007-2013 -Rozvoj vnějších ekonomických 	<ul style="list-style-type: none"> -Přijetí Smlouvy o Ústavě pro Evropu -Zpřehlednit právní řád a zjednodušit práva EU -Podpora plného zapojení ČR do evropského výzkumného prostoru -Budování eEvropy

		vztahů	
Vláda M. Topolánka	<ul style="list-style-type: none"> -Udržení a další rozvíjení transatlantické vazby mezi EU a USA -Podporovat výraznější převzetí zodpovědnosti členů EU za společnou bezpečnost -Vstup ČR do Schengenského prostoru na konci roku 2007 	<ul style="list-style-type: none"> -Efektivní využívání všech prostředků z evropských fondů -Reforma SZP -Dořešení nedodělků ze směrnice o službách -Revize Lisabonského procesu -Změna v procesu čerpání prostředků z evropských fondů 	<ul style="list-style-type: none"> -Reforma evropských institucí -Dokončit proces sblížení právního řádu ČR s EU -Nalézt integrační model umožňující přiblížit EU občanům a reagující na výzvy spojené s rozšiřováním EU -Prosazení standardu demokracie a dodržování lidských práv v SZBP -Předsednictví 2009
SWOT analýza ČR	<ul style="list-style-type: none"> -Eliminovat rizika daná surovinovou a energetickou nesoběstačností ČR -Posilovat bezpečnostní spolupráci s USA/NATO -Usilovat o rozvoj SZBP/EBOP -Profilovat ČR jako specialistu na boj proti ZHN -Prosazovat a pomáhat rozšiřování EU 	<ul style="list-style-type: none"> -Odstranit všechny překážky bránící rozvoji obchodu mezi ČR a státy EU -Prosazovat liberalizaci obchodu a pracovního trhu obecně -Zefektivnit systém čerpání zdrojů z EU -Rozvoj regionů -Zintenzívnit spolupráci se sousedními státy ČR při rozvoji dopravní infrastruktury -Usilovat o vznik výzkumných a inovačních center EU v ČR -Usilovat o reformu SZP s cílem zvýšit prostředky do výzkumu a vzdělání 	<ul style="list-style-type: none"> -Profilovat ČR jako čelního představitele EU pro otázky lidských práv a ekonomické transformace -Usilovat o status kulturního centra Evropy -Usilovat o vedoucí postavení ve vzdělávacích politikách EU -Předsednictví 2009 a zapojení regionů ČR do jeho přípravy -Využít intelektuálního potenciálu ČR při formulaci vize EU -Prosadit reformu institucí EU -Prosazovat české zástupce do institucí EU -Usilovat o řešení problémů s integrací různých etnik do společnosti

3. PRIORITY ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ RADĚ EU

Předmětem této kapitoly bude charakteristika institutu Předsednictví a analýza priorit českého Předsednictví Radě EU v první polovině roku 2009. Nejdříve bude ve stručnosti přiblížena funkce Předsednictví a posléze budou analyzovány dosavadní vládní aktivity a návrhy s ohledem na výstupy předchozí kapitoly.

3. 1. CHARAKTERSTIKA PŘEDSEDNICTVÍ

Materiály týkající se institutu Předsednictví Rady EU ho charakterizují jako jeden z nejdůležitějších nástrojů pro reprezentaci národních zájmů členských zemí EU a také pro ovlivňování chodu celé EU. Prosazování či obhajování národních zájmů považuje za jednu z funkcí Předsednictví také politolog A. Schout. Podle něj není možné, aby předsedající země zapoměla na půl roku na existenci svých národních zájmů a omezila se na roli čelního představitele Rady (Pitrová, Kaniok 2006: 199). M. Pitrová a P. Kaniok přitom charakterizují Předsednictví jako instituci, kterou lze přirovnat ke „kouči“ sportovního mužstva. Členský stát, jemuž je funkce svěřena, totiž během svého mandátu neřídí jen jednání Evropské rady, ale také spravuje komplikovaný aparát Rady EU. Předsedající stát tak má za úkol nejenom stanovování cílů, ale také volbu nejlepšího způsobu k jeho dosažení (Pitrová, Kaniok 2006: 187).

Z formálního hlediska je pak Předsednictví Rady EU charakterizováno jako institut vykonávaný každým členským státem po dobu šesti měsíců na základě předem určeného pořadí. Během tohoto období je Předsedající stát „tvář a hlasem“ Evropské unie, reprezentantem všech členských států EU. Od letošního roku pak platí rozhodnutí Rady EU ukládající předsednickým státům povinnost vytvářet v rámci po sobě jdoucích trojic program na osmnáct měsíců (Kaniok, Závěšický 2007: 20).

Hlavními úkoly předsedající země je organizace a řízení všech setkání Evropské rady, Rady EU a všech ostatních výborů a pracovních skupin, které reprezentují Radu v jednáních s ostatními institucemi

EU, zejména pak s Komisí a Evropským parlamentem. Předsedající země rovněž reprezentuje EU vůči mezinárodnímu společenství, a jak např. upozorňuje R. Bengtsson, je úloha předsedajícího státu v roli externího reprezentanta EU stále důležitější (Bengtsson 2003: 2).

Náročná je také kvalitní příprava všech setkání, která spočívá v komunikaci na úrovni velvyslanců členských států, COREPER I, COREPER II a dalších výborů a pracovních skupin. Předsedající stát nese odpovědnost za řízení těchto jednání tak, aby bylo dosaženo v jednáních pokroku. Další povinností předsedajícího státu je komunikace s Evropským parlamentem, kterému předkládá svůj pracovní program na začátku a finální zprávu na konci svého Předsednictví. Předsedající stát pravidelně informuje Parlament o práci na úrovni Rady a odpovídá na jeho dotazy. Předsedající stát rovněž reprezentuje Radu ve Výboru Regionů a Evropském ekonomickém a sociálním výboru, úzce spolupracuje s Vysokým představitelem pro SZBP.

Dá se tedy konstatovat, že předsedající stát po dobu svého mandátu řídí práci celé Rady ve všech jejích podobách, včetně pro legislativní proces tak zásadní soustavy výborů. Připravuje program jednání, nezbytné podklady, podílí se na určování harmonogramu a především řídí obsah jednání. Tuto komplexní činnost realizuje jak na domácí půdě, tak také v rámci unijních struktur. Vyvrcholením, byť spíše mediálním než politicky významným, je pořádání summitů ER. Předpokladem zvládnutí této nejenom administrativní činnosti jsou kvalitní personální zdroje a dobrá spolupráce s Generálním sekretariátem rady (Pitrová, Kaniok 2006: 198). Funkce Předsednictví je pak uváděna ve čtyřech oblastech: administrace a řízení práce Rady, vytyčení politických priorit, vyjednávání a reprezentace Rady (Pitrová, Kaniok 2006: 195). J. Tallberg uvádí tři druhy vytváření, respektive ovlivňování agendy Rady EU předsedajícím státem. Jde jednak o předkládání nových témat na agendu (agenda-setting), kladením různého důrazu na již existující body agendy (agenda-structuring) a úmyslným vyjímáním některých bodů z agendy (agenda-exclusion) (J. Tallberg 2002: 18).

Institut Předsednictví sebou ale nese i některá omezení, která předsedající stát limitují v možnosti zcela ovládnout agendu Rady EU jako celku. Jak již bylo zmíněno, od německého Předsednictví, které začalo

letos v lednu, platí rozhodnutí Rady EU ukládající předsednickým státům povinnost vytvářet v rámci po sobě jdoucích trojic program na osmáct měsíců. Povinnost pohybovat se ve víceletém programu není jediným omezením, jemuž musí předsedající stát čelit. Velkým „závažím“ může být rozpracovaná agenda, kterou předsedající stát „zdědí“ po svém předchůdci, jelikož málokteré Předsednictví zvládne dokončit všechny aktivity, resp. podíl rozpracovaných položek agendy zpravidla převažuje nad množstvím uzavřených bodů. Dalším vnějším omezením jsou dlouhodobé aktivity EU, především pak Evropské komise, jako např. Lisabonská strategie a cyklické procesy uvnitř EU, jako např. volby do Evropského parlamentu, končící mandát Evropské komise či příprava rozpočtu (Kaniok, Závěšický 2007: 20). České Předsednictví se bude muset vyrovnat také s těmito problémy.

3. 2. AKTIVITY VLÁDY ČR V SOUVISLOSTI S PŘEDSEDNICTVÍM

ČR bude Předsednictví vykonávat v první polovině roku 2009. Vzhledem k volební kampani v roce 2006 a následujícímu mnohaměsíčnímu vyjednávání o nové vládě, vznikla oprávněná obava, že dojde ke zpoždění příprav českého Předsednictví a hrozilo, že díky tomu ČR tento úkol nezvládne. Faktor Předsednictví byl přitom zmiňován i při vyjednávání o nové vládě, kdy politické strany jednaly o termínu možných předčasných voleb. Nicméně v průběhu roku 2006 byla přijata řada vládních usnesení, která se přípravou našeho Předsednictví zabývala a nová koaliční vláda premiéra M. Topolánka na předchozí aktivity vlády navázala.

Pro ilustraci aktivit vlády lze uvést rozhodnutí o vytvoření vnitrostátního koordinačního mechanismu pro přípravu a výkon Předsednictví. Vláda rozhodla připravit návrh na personální posílení státní správy a předložit návrh způsobu stabilizace a finanční motivace zaměstnanců státní správy v souvislosti s Předsednictvím (usnesení vlády ČR č. 125 ze dne 8. února 2006). Následovalo rozhodnutí využít pro přípravu Předsednictví model kombinující centralizované a decentralizované pojetí koordinačního mechanismu. Zároveň bylo rozhodnuto vytvořit zvláštní položky ve státním rozpočtu s názvem „Výdaje spojené s výkonem předsednictví České republiky v Radě Evropské unie“ a začít tvořit rozpočet nákladů pro výkon Předsednictví (usnesení vlády ČR č. 305 ze dne 29. března 2006).

Na podzim 2006 vláda premiéra M. Topolánka rozhodla o zřízení funkce vládního tajemníka pro přípravu předsednictví (usnesení vlády č. 1238 ze dne 25. října 2006) a o změně statutu Výboru pro Evropskou unii jako pracovního orgánu vlády (usnesení vlády ČR č. 1239 ze dne 25. října 2006). Vládním tajemníkem pro přípravu Předsednictví byl jmenován Z. Hrubý (usnesení vlády ČR č. 1286 ze dne 8. listopadu 2006). 3. ledna 2007 vláda rozhodla o personálním posílení činnosti vládního tajemníka pro Předsednictví a zároveň o rozpočtu pro zajištění jeho činnosti. Vláda také uložila vládnímu tajemníkovi předložit návrh personálního posílení státních správy v souvislosti s přípravami Předsednictví a připravit návrh pro personální a finanční zajištění našeho Předsednictví. Bylo také rozhodnuto, že vládní tajemník bude předkládat vládě zprávu o průběhu koordinační činnosti s půlroční periodicitou (usnesení vlády ČR č. 27 ze dne 3. ledna 2007).

Vládní aktivity pak pokračovaly jmenováním A. Vondry místopředsedou vlády pro evropské záležitosti v nové koaliční vládě premiéra M. Topolánka, přičemž dosavadní vládní tajemník pro koordinaci příprav Z. Hrubý rezignoval. Jeho kompetence a úkoly plně převzal místopředseda vlády pro evropské záležitosti (usnesení vlády ČR č. 39 ze dne 9. ledna 2007). Následujícím rozhodnutím vlády došlo ke změně statusu V-EU a vláda uložila místopředsedovi vlády pro evropské záležitosti, aby předložil aktualizovaný vnitrostátní koordinační mechanismus pro přípravu předsednictví ČR v Radě EU (usnesení vlády ČR č. 58 ze dne 17. ledna 2007). Vláda pak ještě schválila revidovaný vnitrostátní koordinační mechanismus pro přípravu a výkon předsednictví (usnesení vlády ČR ze dne 12. března č. 210).

Předsednictví je zmíněno rovněž v aktuálním programovém prohlášení vlády: „dobu zbývající do zahájení našeho předsednictví vláda využije ke zvolení dlouhodobých cílů a stylu vystupování v EU, a to prostřednictvím priorit, kterým se ČR hodlá věnovat, případně je úspěšně prosazovat. Priority, které si ČR pro výkon svého předsednictví zvolí, by měly: vycházet z dlouhodobých principů české zahraniční politiky, stavět na tématech, v nichž je ve srovnání s ostatními členskými státy ČR aktivní, zvýšit prestiž ČR v EU i ve světě, být srozumitelné české veřejnosti, obsahovat jasná politická sdělení“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007). Dále se vláda zavazuje, že „v dostatečném časovém předstihu definuje priority předsednictví, připraví rozpočet a harmonogram přípravy a průběhu předsednictví, připraví

komunikační a informační systém včetně způsobu propagace a prezentace českého předsednictví. Stanoví institucionální mechanismy pro zapojení dalších správních úrovní státu (kraje, obce), podnikatelské sféry a nevládních a vzdělávacích organizací do přípravy předsednictví“ (Programové prohlášení vlády ČR 2007).

3. 3. PRIORITY PŘEDSEDNICTVÍ

Vedle místopředsedy vlády pro evropské záležitosti A. Vondry funguje v rámci vlády V-EU, jenž je pracovním orgánem vlády pro stanovování a koordinaci pozic ČR v EU a jehož předsedou je premiér M. Topolánek. V-EU zpracoval a schválil (v únoru 2007) pracovní dokument s názvem „*Východiska k prioritám předsednictví ČR v Radě EU v prvním pololetí 2009 - Evropa bez bariér*“ (Návrh). Existuje tedy již vládní návrh priorit, který sice ještě není finálním programem, ale nastiňuje směr, kterým se vláda pravděpodobně vydá.

V následující části bude proveden rozbor a zhodnocení tohoto materiálu, a zároveň jeho srovnání s výstupy SWOT analýzy.

3. 3. 1. Návrh priorit pro výkon českého Předsednictví

Vládní návrh priorit Předsednictví stanovuje řadu principů a omezení, kterými se při sestavování priorit bude řídit. Předně deklaruje, že výkon předsednictví je pro zahraniční politiku ČR prioritou a jeho (ne)zvládnutí bude mít značný vliv na postavení ČR v EU. Při návrhu programových priorit je třeba propojit priority vyplývající z českých národních zájmů a z dlouhodobých i aktuálních cílů EU. Priority musí být dostatečně ambiciózní a zároveň dosažitelné. Návrh zároveň upozorňuje, že priority tří po sobě následujících předsednictví nemohou být vůči sobě v rozporu. Z hlediska východisek a priorit mají významný vliv na agendu Předsednictví koncepční dokumenty EU. Obsah i průběh Předsednictví bude ovlivněn koncem funkčního období Evropského parlamentu a mandátu stávající Evropské komise. Předsednický stát musí být připraven řešit rovněž nepředvídatelné situace. Z hlediska komunikace

priorit Předsednictví Návrh stanovuje, že musí být jasná, pozitivní, jednoduchá a měla by ji zastřešovat jedna obecná priorita. Předsednictví by nemělo být jen „administrativním cvičením“, ale mělo by být využito pro řešení celoevropských problémů z pohledu národních zájmů ČR. Tyto principy pak v zásadě rozvíjejí a doplňují principy, které pro české Předsednictví stanovila vláda ve svém programovém prohlášení: vycházet z dlouhodobých principů české zahraniční politiky, stavět na tématech, v nichž je ve srovnání s ostatními členskými státy ČR aktivní, zvýšit prestiž ČR v EU i ve světě, být srozumitelné české veřejnosti a obsahovat jasná politická sdělení.

Z hlediska principů jsou tak zohledněny omezení, která uvedl již například P. Kaniok a J. Závěšický ve své reflexi předsednictví (Kaniok, Závěšický 2007: 20). Zároveň se v Návrhu priorit objevuje ambice, aby Předsednictví nebylo jen „administrativním cvičením“, což lze vzhledem k existenci řady příležitostí a výzev pro českou zahraniční politiku vůči EU, hodnotit jako pozitivní a slibné.

Návrh priorit uvádí jako hlavní motto českého předsednictví heslo: „Evropa bez bariér“, přičemž je vysvětleno, že „z pohledu ČR jsou za bariéry považovány např. přechodná období pro volný pohyb pracovníků, respektive překážky při volném pohybu osob i služeb. V dimenzi EU se jedná také o liberalizaci obchodu s třetími zeměmi.

Takovýto výběr „priority číslo jedna“ lze hodnotit pozitivně, jelikož odpovídá východiskům pro české národních zájmy vůči EU (viz SWOT analýza) a odpovídá také zájmům (zejména) nových členských států EU. Pozitivně ho hodnotí rovněž P. Kaniok a J. Závěšický ve své reflexi priorit (Kaniok, Závěšický 2007: 21). Je otázka nakolik osloví tzv. staré členské státy, ve kterých se občané nepotýkají s problémy s vízy, pracovními povoleními apod. Každopádně takto zvolená priorita plní roli širšího zájmu členských států EU, je dostatečně ambiciózní a má souvislost se slabými místy vztahu ČR vůči EU, viz SWOT analýza. Návrh priorit pak vedle hlavního programového okruhu, kterým je „konkurenceschopnost, čtyři svobody a liberální obchodní politika“, předkládá dalších pět prioritních oblastí: energetika udržitelná a bezpečná; revize rozpočtu a reforma Společné zemědělské politiky; transatlantické vztahy, západní

Balkán, východní Evropa; další rozvoj prostoru svobody, bezpečí a práva; instituce a jejich reforma, volba předsedy Komise a vysokého představitele SZBP.

3. 3. 2. Analýza návrhu priorit českého Předsednictví

V následující části budou jednotlivé návrhy priorit českého Předsednictví analyzovány z hlediska priorit vzešlých z výstupů SWOT analýzy, bude přitom využita kategorizace jednotlivých návrhů dle SWOT analýzy, tj. priority bezpečnostní, ekonomické a ostatní.

3. 3. 2. 1. Bezpečnostní priority

Do kategorie bezpečnostních priorit, tak jak byly použity v rámci SWOT analýzy, lze zařadit tři tématické okruhy, které navrhuje V-EU. Jde o následující priority: energetika udržitelná a bezpečná; transatlantické vztahy, západní Balkán a východní Evropa; další rozvoj prostoru svobody, bezpečí a práva.

Návrh priority „energetika udržitelná a bezpečná“ vychází z faktu, že EU nemá zatím jednotnou energetickou politiku, ale existuje snaha vytvořit jednotnou rámcovou koncepci evropské energetické politiky. Návrh konstatuje, že energetická bezpečnost celé EU patří k nejvýraznějším integračním proudům posledního období. Dále je zdůrazněno, že tyto snahy budou zřejmě dále sílit, především díky vnějším tlakům, mezi něž patří tvrdší vyjednávací pozice Ruska, rostoucí potřeba surovin v prudce se rozvíjejících ekonomikách (Čína, Indie) a potenciálně i soupeření se Spojenými státy a dalšími zeměmi (především Čínou a Indií) o omezené zdroje ve světě. V této souvislosti Návrh uvádí, že dovoz primárních zdrojů energie z Ruska dnes tvoří zhruba 40% celkové potřeby EU a během dvaceti let stoupne na 70%. Otázka společného postupu vůči Rusku (a dalším zemím) proto bude aktuální stále více. Navíc některé členské země už například hovoří o energetické a klimatické bezpečnosti, nikoli pouze o energetické bezpečnosti. V souvislosti s tím se do popředí dostává také téma úspor a obnovitelných zdrojů. V kontextu energetiky se ČR musí zabývat rovněž otázkami změn klimatu i vzhledem k tomu, že z mezinárodního hlediska hraje EU vedoucí roli v boji proti změně klimatu. Jako

smluvní strana *Rámcové úmluvy o změně klimatu a Kjótského protokolu* se ČR zapojuje jak do aktivit na úrovni EU, tak i v mezinárodním měřítku.

Jako cíl Návrh doporučuje soustředit se na následující: ČR by se měla zaměřit jak na otázky fungování vnitřního trhu s energiemi, tak na otázky energetické bezpečnosti. Téma energetické bezpečnosti je přitom zásadní – včetně vytvoření fungujícího mechanismu pro monitorování, předcházení krizovým stavům a jejich rychlého řešení. ČR by během svého předsednictví měla podporovat rozvinutí racionální a transparentní diskuse o nediskriminačním využití všech dostupných zdrojů energií. Prioritou by pak měla být podpora vědy a výzkumu a uvádění nových technologií do praxe. O společnou vnější energetickou strategii/politiku EU a o její naplňování v praxi by se ČR měla zasazovat také v oblasti vnějších vztahů.

Dalším okruhem priorit jsou „transatlantické vztahy, západní Balkán, východní Evropa.“

Jako východiska Návrh předkládá následující: v období českého Předsednictví se bude konat summit EU-USA a bude se jednat o první summit za účasti nového prezidenta USA. Stabilizační a asociační dohody s Albánií, s Bosnou a Hercegovinou, se Srbskem a s Černou Horou budou velmi pravděpodobně ve fázi ratifikace. V případě stabilní politické situace v zemi a dostatečné rychlosti reforem by Makedonie mohla zahájit přístupové rozhovory. Bude se konat pravidelný summit EU-Rusko za účasti nového ruského prezidenta a zasedání Rady stálého partnerství s Ruskou federací v různých formátech. Nová dohoda definující vztahy EU s Ruskem bude ve fázi vyjednávání, eventuálně ratifikace, vztahy se zeměmi východní Evropy jsou klíčové z hlediska surovinové a energetické bezpečnosti.

Z hlediska transatlantických vztahů pak doporučuje Návrh následující: soustředit se na ekonomická témata, odstraňování překážek v obchodu a investicích, tzn. implementaci ekonomické iniciativy; posílení spolupráce EU a USA ve třetích zemích (např. ve východní a jihovýchodní Evropě, ale i na

Blízkém východě a jinde); posilování funkčnosti vazby EU-NATO a důrazu na multidimenzionální transatlantickou spolupráci v otázkách boje proti terorismu a jeho souvislostí.

Jako cíl z hlediska západního Balkánu Návrh doporučuje maximálně se zasadit o pokrok daný aktuální situací v jednotlivých zemích regionu a jejich reformním tempem. Zároveň přichází s možností uspořádat setkání na vysoké úrovni EU – země západního Balkánu, na kterém by byly nastíněny další perspektivy vztahů zemí oblasti a EU a v optimálním případě mohlo být rozhodnuto o udělení statusu kandidátské země, resp. zahájení přístupových rozhovorů s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Srbskem (a případně Kosovem). České Předsednictví by mělo být v rámci možností nápomocné urychlení a prohloubení vztahů se Srbskem, jež dosud objektivně zaostává za ostatními zeměmi oblasti. V souvislosti s prioritou „východní Evropa“ Návrh jako možný cíl uvádí uzavření nové smlouvy EU s Moldavskem.

Do kategorie „bezpečnost“ se dá zařadit rovněž prioritou s názvem „další rozvoj prostoru svobody, bezpečí a práva“. Východiska Návrhu pro zařazení této priority jsou následující: na období českého předsednictví případně práce směřující k přijetí zbývajících právních nástrojů. Rovněž se očekává, že bude v rámci Haagského programu nutno připravovat další víceletý plán pro oblast justice a vnitra, který může být dokončen buď již českým nebo následujícím švédským předsednictvím. V roce 2008 proběhne hodnocení ČR ohledně praktické aplikace evropského zatýkacího rozkazu. Jako cíle stanovuje Návrh: dokončení implementace Haagského programu; další rozvoj migrační politiky EU; boj proti terorismu a potírání organizovaného zločinu; dokončení nového informačního systému tzv. Schengenu a související agendy; provedení reformy komunitárních soudních institucí, které budou systematicky řešit aktuální problémy, jakými je např. předběžná otázka v případě vazebních věcí či jiných řízení vyžadujících urychlené rozhodnutí.

Pokud porovnáme Návrh priorit v kategorii „bezpečnost“ s výstupy SWOT analýzy, dojdeme k závěru, že návrhy priorit V-EU se prolínají se zájmy ČR, které byly určeny jako prioritní v oblasti bezpečnosti. Z hlediska srovnání pak Návrh neobsahuje důraz na následující priority vzešlé ze SWOT analýzy:

rozvoj EBOP a SZBP; profilovat ČR jako specialistu na boj proti ZHN, případně na specialistu pro další vybrané profese (vojenští lékaři, policisté, ženisti apod.); posílení spolupráce a rozvoj Visegrádu a intenzivní spolupráce s dalšími novými členy EU jako potenciální formou koalice v rámci EU..

Z pohledu východisek pak v Návrhu chybí zdůraznění českých zájmů a rovněž ani cíle nejsou jasně definovány. Z formulací cílů Návrhu pro jednotlivé priority není vždy zcela zřejmé, co má ČR v dané kategorii dosáhnout, jakou pozici hájit. Patrné je to zejména u priority „reforma institucí“, kde se pouze konstatuje, že jde o klíčovou oblast pro fungování EU a složité jednání. Chybí ale doporučení a zdůvodnění, jakou pozici a strategii by měla ČR směrem k reformě institucí zastávat, o co by měla usilovat.

3. 3. 2. 2. Ekonomické priority

Priority, které se řadí do ekonomické kategorie, jsou profilační a je na ně kladen z hlediska českého Předsednictví největší důraz. Návrh doporučuje i jako hlavní motto českého Předsednictví stanovit heslo „Evropa bez bariér“.

Východiska návrhu jsou následující: EU zaostává v hlavních makroekonomických ukazatelích za USA a Japonskem, globálně propojený svět staví postupně evropské ekonomice další významné soupeře. EU přijala Lisabonskou strategii a považuje zvyšování konkurenceschopnosti za svou dlouhodobou prioritu. Jarní summit Evropské rady bude především zaměřen na revidovanou Lisabonskou strategii (v období českého Předsednictví půjde o vyhodnocení prvního roku v pořadí druhého tříletého cyklu) a v širším rámci také o celkový přezkum Strategie udržitelného rozvoje EU. Problémem zůstává zlepšování regulatorního prostředí, a proto Komise pravděpodobně předloží zprávu o pokroku v průmyslové politice. Nadále však přetrvávají omezení volného pohybu služeb a osob. V dubnu 2009 bude končit druhá fáze přechodného období pro přechodná restriktivní opatření na volný pohyb pracovníků. Současně s tím bude končit druhá fáze přechodného období poskytování vybraných služeb.

Návrh předkládá následující cíle: odstranění zbývajících přechodných opatření pro volný pohyb pracovníků v sedmi členských státech EU (Návrh dává 70% šanci na úspěch); podporovat koordinovaný přístup všech zemí v otázce Lisabonské strategie; profilovat se v oblasti odstraňování administrativní zátěže; svolat konferenci k otázkám strukturálních změn; podpořit projekt informačního systému pro vnitřní trh; projednat oblasti, které byly ze směrnice o službách vyloučeny (např. zdravotní služby, oblast vysílání pracovníků, překážky v oblasti marketingu a reklamy); podporovat iniciativu Komise v oblasti volného pohybu zboží v neharmonizované sféře; podporovat multilaterální obchodní systém reprezentovaný Světovou obchodní organizací, uzavření dohod o volném obchodu s vybranými regiony a státy (Indie, Jižní Korea, země ASEAN, Ruská federace, Ukrajina, Střední Amerika); usilovat o směřování obchodní politiky EU v duchu principu Free Trade (snižování celní zátěže na dovozy surovin a komponentů ze třetích zemí, odbourávání celních a netarifních překážek obchodu ve třetích zemích, liberalizace obchodu se službami, podpora a ochrana investic ve třetích zemích) a Fair Trade (ochrana práv k duševnímu vlastnictví a zlepšení přístupu k veřejným zakázkám ve třetích zemích, efektivní ochrana obchodu proti dumpingu, nepovoleným subvencím a zvýšeným dovozům).

Revize rozpočtu a reforma Společné zemědělské politiky (SZP) je druhou prioritou v této kategorii. V Návrhu jsou uvedena následující východiska: v rozmezí let 2008 až 2009 by měla být zahájena diskuse o revizi rozpočtu EU. Komise předloží nejpozději na přelomu let 2008/09 Bílou knihu, jež zhodnotí aktuální stav a nabídne první návrhy, týkající se všech aspektů výdajů EU, včetně SZP. Revize se dotkne všech výdajových politik, včetně druhé nejvýznamnější výdajové položky rozpočtu, politiky hospodářské a sociální soudržnosti. V důsledku vyššího hospodářského růstu ve většině méně vyspělých členských zemí a dalšího rozšiřování EU se na konci příštího programovacího období stane aktuální otázka případné ztráty jejich nároku na poskytování finanční pomoci ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Jako cíle pro tuto oblast stanovuje Návrh aktivní snižování rozdílů mezi vyspělými a méně vyspělými členskými státy, resp. nalezení mechanismu, který by zajistil možnost dalšího využívání evropských zdrojů v relativně méně vyspělých oblastech; zpracovat národní strategii k budoucímu směřování SZP; snížení objemu prostředků směřujících na SZP z rozpočtu EU a jejich přesměrování na politiky

přispívající k dlouhodobé konkurenceschopnosti evropské ekonomiky. Návrh v závěru uvádí, že pokud dojde k dosažení konsensu o principech reformované SZP, bude se jednat o jednoznačný úspěch českého Předsednictví. Pokud se ČR navíc podaří otevřít diskusi o snižování podílu SZP na výdajové stránce evropského rozpočtu, což by mohlo později přispět k vyřešení i dlouhého francouzsko-britského sporu v otázce britského rabatu, jednalo by se o významnou zásluhu českého předsednictví.

Doporučení vzešlá ze SWOT analýzy pro ekonomické priority se rovněž prolínají s uvedenými návrhy V-EU. Je zde shoda na prioritě odstranění všech překážek bránících rozvoji obchodu mezi ČR a státy EU, zejména přechodných omezení na volný pohyb osob a služeb, prosazovat liberalizaci obchodu a pracovního trhu obecně (i směrem k zemím mimo EU).

V Návrhu však chybí některé další priority, jako např. zefektivnění systému čerpání zdrojů z EU; zintenzívnění spolupráce se sousedními státy při rozvoji dopravní infrastruktury nebo důraz na výzkum a vzdělání.

3. 3. 2. 3. Ostatní priority

Do této kategorie se dá zařadit prioritní „instituce a jejich reforma, volba předsedy EK a vysokého představitele pro SZBP.“ Východiska jsou v Návrhu uvedena následující: v době českého Předsednictví by měla již existovat politická shoda o podobě institucí; pokud tomu tak nebude, ČR se bude muset vypořádat s nelehkým úkolem vyjednávání s tím, že tato jednání mají pro EU zásadní důležitost. V červnu 2009 proběhnou volby do EP. Na Evropské radě v červnu 2009 by mělo dojít k výběru a nominaci nového předsedy Komise, kterého následně schválí nově ustavený EP. Současně by mělo dojít k nominaci nového vysokého představitele pro SZBP a jeho zástupce na období 2009-2014, přičemž dané funkce a postupy mohou být teoreticky upravovány.

V hodnocení možného výsledku českého Předsednictví v této oblasti je Návrh spíše skeptický. V Návrhu je uvedeno, že vzhledem k nejistému výsledku jednání o těchto otázkách a k celkově

nejasnému budoucímu scénáři, není možné s touto otázkou, jako s možným úspěchem Předsednictví, počítat.

Priority vzešlé ze SWOT analýzy se shodují s Návrhem v oblasti reformy institucí. V Návrhu ale chybí zdůraznění dalších priorit, jako např.: profilovat ČR jako čelního představitele EU pro otázky lidských práv a ekonomické transformace; usilovat o status kulturního centra Evropy; usilovat o vedoucí postavení ve vzdělávacích politikách EU a zřízení vzdělávacích a výzkumných center EU v ČR; maximálně zapojit regiony ČR do přípravy a realizace Předsednictví s cílem propagace regionů a podpory turismu; usilovat o řešení problémů s integrací různých etnik do společnosti; podporovat a angažovat se v diskusích o budoucnosti EU a využít intelektuálního potenciálu ČR při formulaci nové vize EU.

3. 3. SHRNU TÍ

V ČR se na vládní úrovni spustil proces přípravy českého Předsednictví. Vznikla funkce místopředsedy vlády pro EU, kterým se stal A. Vondra a tak nahradil funkci vládního tajemníka. Byla přijata usnesení pro vytvoření finančního a personálního zajištění Předsednictví. V-EU také předložil k širší diskusi dokument s názvem „Východiska k prioritám předsednictví ČR v Radě EU v prvním pololetí 2009 – Evropa bez bariér“ (Návrh), který je v zásadě návrhem priorit českého Předsednictví, včetně určení principů a cílů, ze kterých by české Předsednictví mělo vycházet.

Existuje tedy již vládní materiál, který je možné analyzovat a srovnávat s výstupy, které byly předloženy v druhé části této práce. Pokud provedeme toto srovnání, dojdeme k závěru, že Návrh do značné míry odpovídá výstupům provedené SWOT analýzy. Vládní návrh priorit stanovuje jako hlavní programový okruh „konkurenceschopnost, čtyři svobody a liberální obchodní politiku“ a mottem českého Předsednictví se má stát heslo: „Evropa bez bariér“. Dalšími prioritami by měla být tato témata: energetika udržitelná a bezpečná; revize rozpočtu a reforma Společné zemědělské politiky;

transatlantické vztahy, západní Balkán, východní Evropa; další rozvoj prostoru svobody, bezpečí a práva; instituce a jejich reforma, volba předsedy Komise a vysokého představitele SZBP.

Pokud srovnáme uvedené priority s výstupem SWOT analýzy můžeme konstatovat, že všechna témata, která V-EU předkládá jako priority pro Předsednictví, odpovídají také prioritám, které vycházejí z českých zájmů daných SWOT analýzou. Musíme ale zároveň konstatovat, že jednotlivé návrhy priorit stanovují většinou pouze obecné cíle pro jednotlivé prioritní oblasti a opomíjejí řadu faktorů, díky kterým by se mohla ČR v rámci EU profilovat a jež by se mohla stát pro ČR i do budoucna stěžejní.

Jako priority Předsednictví samozřejmě nelze stanovit pouze ty, které odpovídají zájmům ČR a je také rozumné soustředit se pouze na několik tématických okruhů (v případě Návrhu jde o šest témat). Každopádně ČR se nabízí v Předsednictví příležitost, jak na evropské a mezinárodní úrovni zviditelnit některé ze svých specifických silných stránek, případně využít řadu příležitostí, které se ČR nabízejí. V této souvislosti lze uvést následující možnosti: profilovat ČR jako specialistu na boj proti ZHN; profilovat ČR jako čelního představitele EU pro otázky lidských práv a ekonomické transformace; usilovat o status kulturního centra Evropy; usilovat o vedoucí postavení ve vzdělávacích politikách EU a zřízení vzdělávacích a výzkumných center EU v ČR; maximálně zapojit regiony ČR do přípravy a realizace Předsednictví s cílem propagace regionů a podpory turismu; podporovat a angažovat se v diskusích o budoucnosti EU a využít intelektuálního potenciálu ČR při formulaci vize EU; usilovat o řešení problémů s integrací různých etnik do společnosti.

4. ZÁVĚR

Předmětem této práce byla analýza priorit české zahraniční politiky ve vztahu k EU s důrazem na české Předsednictví Radě EU v první polovině roku 2009. Cílem bylo identifikovat zahraničněpolitické zájmy a z nich vyplývající priority, které by měla česká zahraniční politika vůči EU sledovat. Výzkum byl přitom zaměřen na zodpovězení následujících otázek: Jaké byly a jsou priority vlád ČR vůči EU, resp. jaké priority si ČR stanovila pro výkon Předsednictví Radě EU v roce 2009? Odpovídají tyto priority zájmům ČR? Jak se chce ČR ve své zahraniční politice vůči EU profilovat?

Z provedeného výzkumu vyplývá, že hlavními prioritami ČR ve vztahu k EU byly a jsou ty, které se dají zařadit do kategorie ekonomických zájmů. Prioritami českých vlád před i po vstupu do EU bylo zvládnutí procesu ekonomické transformace a přípravy samotného vstupu do Společenství, harmonizace legislativy, využívání strukturálních fondů EU a „hladké“ fungování ČR v prostředí EU obecně. V souvislosti s přípravou českého Předsednictví je to opět ekonomická priorita, která by se měla stát hlavním mottem Předsednictví. Vzhledem k výstupům provedené SWOT analýzy je to do značné míry logické - ČR stále ještě nedosahuje ekonomické výkonnosti průměru zemí EU a stále ještě existují pro ČR omezení v oblasti čtyř svobod. Rovněž další témata prioritních okruhů pro české Předsednictví odpovídají zájmům ČR, které byly identifikovány v rámci SWOT analýzy.

Lze tedy konstatovat, že zahraniční politika ČR vůči EU vychází ze zájmů ČR, které jsou předkládány ve strategických dokumentech zabývajících se zejména hospodářským rozvojem ČR. Jak bylo ukázáno na příkladu SWOT analýzy, dají se výstupy těchto materiálů zpracovat do formy, která poskytuje vodítka pro české národní zájmy a tím i vstupy pro zahraniční politiku ČR. Z uvedené SWOT analýzy vyplynula také řada dalších priorit, díky kterým by se mohla zahraniční politika ČR vůči EU profilovat.

V této práci byly shrnuty závěry strategických a koncepčních dokumentů ČR do podoby SWOT analýzy a určeny hlavní zahraničněpolitické priority ČR vůči EU. Byl rovněž analyzován vývoj priorit vlád ČR vůči EU a provedena komparace aktuálních vládních návrhů priorit českého Předsednictví s prioritami a podněty, které byly získány pomocí SWOT analýzy. Bylo zdůrazněno, že ČR by se měla snažit

specializovat a profilovat na určitá témata, která by se stala nosnými v české zahraniční politice. Jasně by se tak ČR odlišila a díky této své „specializaci“ by se mohla stát nepostradatelným „hráčem“ v evropské i celosvětové politice. Tato práce předkládá v souvislosti se specializací ČR následující teze: profilovat ČR jako čelního představitele EU pro otázky lidských práv a ekonomické transformace; profilovat ČR jako specialistu na boj proti ZHN; usilovat o status kulturního centra Evropy; usilovat o vedoucí postavení ve vzdělávacích politikách EU a zřízení vzdělávacích a výzkumných center EU v ČR; usilovat o řešení problémů s integrací různých etnik do společnosti.

Předložené závěry tohoto výzkumu mají samozřejmě své limity: výzkum je omezen pouze a právě na ČR. Výběr a předkládání návrhu, stejně jako hodnocení je do jisté míry ovlivněno subjektivními hodnotovými postoji autora. Vzhledem k rozsahu práce se autor rozhodl využít prameny a závěry prací, ve kterých byla daná problematika do jisté míry již zpracována a může tak dojít k převzetí faktů, které nemusí být relevantní. Autor nezná realitu politického vyjednávání a vytváření politických dohod na vnitrostátní a mezinárodní úrovni, tudíž některé návrhy nemusí být relevantní nebo mohou vyznít relativně naivně.

Verifikace výstupů této práce by se dala dosáhnout analýzou nákladů a přínosů jednotlivých návrhů v porovnání s alternativními řešeními. Dalším nástrojem pro ověření správnosti jednotlivých doporučení a jejich politické realizovatelnosti by se pak dalo dosáhnout pomocí expertního průzkumu mezi akademickou a politickou reprezentací ČR, případně výzkumem veřejného mínění.

LITERATURA

Bengtsson, R. (2003): *The Council President and External representation*, online text (<http://www.svet.lu.se/projekt/presidency/externalrepresentation.pdf>)

Černoch, P. (2004): *Česká integrační politika*, in: Pick, O., Handl, V. (eds.) a kol. (2004): *Zahraniční politika České republiky 1993-2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, pp: 15-30

Dančák, B. (2006): *Pozice a zájmy ČR v evropské a transatlantické bezpečnostní dimenzi*, in: Dočkal, V., Fiala P., Kaniok P., Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: MU IIPS, pp. 79-88

Dočkal, V., Fiala P., Kaniok P., Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: MU IIPS

Elgström, O. (eds., 2003): *European Union Council Presidencies: A comparative perspective*, online text (<http://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=kyJTLr4Y8WAC&oi=fnd&pg=PR7&ots=5yxG4sw-3n&sig=6ZFYFyfJG1WuqiVzavaXR4t8C6I#PPP1,M1>)

European Security Strategy (2003): *A Secure Europe in a Better World*. online text (<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>)

Fajmon, H. (eds., 2004): *Cesta České republiky do Evropské unie*. Brno: CDK, online text (http://hynek-fajmon.cz/docs/dokumenty/Cesta_do_Evropy.pdf)

Fištejtn, J. (2007): *Jak dál v EU a pozice ČR?*. Parlament ČR, Senát, 9. února 2007, online text (http://www.senat.cz/eu_pozice_cr/index.php?ke_dni=2.6.2006&O=)

Kaniok, P., Závěšiský, J. (2007): *Reflexe možných priorit českého předsednictví Evropské unie*. Mezinárodní politika č. 3/2007, Praha: IIR, s. 20-22

Klaus, V. (2006): *Byl to opravdu promarněný rok?*, Hospodářské noviny, 29.12.2006

- Müller, D. (2004): *Vztahy České republiky a Evropské unie do roku 2004*, in: Fajmon, H. (eds., 2004): *Cesta České republiky do Evropské unie*. Brno: CDK, online text (http://hynek-fajmon.cz/docs/dokumenty/Cesta_do_Evropy.pdf)
- Pick, O., Handl, V. (eds., 2004): *Zahraniční politika České republiky 1993-2004. Úspěchy, problémy a perspektivy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů
- Pitrová, M., Kaniok, P. (2006): *Předsednictví: vrcholem rad EU*, in: Dočkal, V. – Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: IIPS, pp. 187-201
- Pitrová, M., Kaniok, P. (2006): *Česká republika a její budoucí priority*, in: Dočkal, V. – Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: IIPS, pp. 205 - 216
- Plechanovová, B. (2006): *Reforma institucí z pohledu České republiky*, in: Dočkal, V. – Pitrová, M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: IIPS, pp. 173 - 183
- Potůček, M. a kol. (2000): *Vize rozvoje České republiky do roku 2015*. Praha: CESES
- Potůček, M. a kol. (2002): *Průvodce krajinou priorit pro Českou republiku*. Praha: CESES
- Potůček, M. a kol. (2005): *Jak jsme na tom. A co dál? Strategický audit České republiky*. Praha: CESES
- Singer, M. (2007): *Jak dál v EU a pozice ČR?*, Parlament ČR, Senát, 9. února 2007, online text (http://www.senat.cz/eu_pozice_cr/index.php?ke_dni=2.6.2006&O=)
- Sobotka, P. (2007): *Jak dál v EU a pozice ČR?*, Parlament ČR, Senát, 9. února 2007, online text (http://www.senat.cz/eu_pozice_cr/index.php?ke_dni=2.6.2006&O=)
- Sychra, Z. (2006): *Perspektivy dalšího rozšiřování EU z hlediska zájmů ČR: dopady extenze počtu členů na pozici ČR v EU*, in: Dočkal, V. - Pitrová M. (eds., 2006): *Česká politika v Evropské unii. Evropský integrační proces a zájmy České republiky*. Brno: IIPS, pp. 105-118
- Tallberg, J. (2002): *The Agenda-Shaping Powers of the EU Council Presidency*, in: Elgström, O. (eds., 2003): *European Union Council Presidencies: A comparative perspective*, online text

(<http://books.google.com/books?hl=en&lr=&id=kyJTLr4Y8WAC&oi=fnd&pg=PR7&ots=5yxG4sw-3n&sig=6ZFYFyfJG1WuqiVzavaXR4t8C6I#PPP1,M1>), pp.18-38

Vondra, A (2006): *Česká zahraniční politika: tři principy, trojí směřování a tři témat.* MZV, online text (<http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/default.asp?id=44652&ido=18819&idj=1&amb=1>)

OSTATNÍ ZDROJE

Národní rozvojový plán ČR 2007 – 2013, (NRP) 2006, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, online text (<http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/old/1141122325.materi-l-nrp---iii.-nrp-upraveny---str-113-a-124.pdf>)

Národní inovační strategie ČR, Praha 2004, Úřad vlády ČR

Národní Lisabonský program 2005-2008 - Národní program reforem České republiky, říjen 2005

Národní program přípravy České republiky na členství v Evropské unii

Prioritní oblasti Vlády ČR v rámci Lisabonského procesu v roce 2004

Bezpečnostní strategie České republiky, Úřad vlády ČR, Praha 2003

Koncepce zahraniční politiky České republiky na léta 2003-2006, schváleno vládou ČR 3.3.2003, online text (<http://www.mzv.cz/servis/soubor.asp?id=4191>)

Programové prohlášení vlády ČR: vláda v období 15.7.2002 – 4.8.2004 (2002), online text: (<http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/vlady/vlady1993-2006/vladimir-spidla-02-04/prohlaseni.html>)

Programové prohlášení vlády ČR: vláda v období 4. 8. 2004 - 25. 4. 2005 (2004), online text (<http://www.vlada.cz/cs/vlada/historie/vlady/vlady1993-2006/stanislav-gross-04-05/prohlaseni.html>)

Programové prohlášení vlády ČR: vláda v období 25.4.2005 – 3.9.2006 (2005), online text (<http://www.vlada.cz/cs/vlada/Prohlaseni/prohlaseni.html>)

Programové prohlášení vlády ČR (2007), online text (<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780>)

Strategie hospodářského růstu České republiky (2005), online text

(<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/koncepce-a-politiky/strategie-hospodarskeho-rustu-cr/1000502/38890/>)

usnesení vlády ČR č. 125 ze dne 8. února 2006

usnesení vlády ČR č. 1238 ze dne 26. října 2006

usnesení vlády ČR č. 1286 ze dne 8. listopadu 2006

usnesení vlády ČR č. 27 ze dne 3. ledna

usnesení vlády ČR č. 39 ze dne 9. ledna 2007

usnesení vlády ČR č. 58 ze dne 17. ledna 2007

usnesení vlády ČR ze dne 12. března č. 210

Východiska k prioritám předsednictví ČR v Radě EU v prvním pololetí 2009. MZV ČR, nepublikováno, 2007

INTERNET

Centrum pro sociální a ekonomické strategie (www.ceses.cz)

Český statistický úřad (www.csu.cz)

Eurostat (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>)

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (www.mmr.cz)

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (www.mpo.cz)

Ministerstvo zahraničních věcí ČR (www.mzv.cz)

Oficiální server o EU pod správou Ministerstva zahraničních věcí ČR (www.euroskop.cz)

Portál EU (www.europa.eu)

Prezident ČR (www.hrad.cz)

Vláda ČR (www.vlada.cz)

Lukáš Soukup

Vystudoval Mezinárodní vztahy a Evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. V současné době pracuje jako konzultant informačních technologií. Mezi jeho hlavní zájmy z oblasti evropské integrace a mezinárodních vztahů patří zahraniční politika České republiky a mezinárodní ekonomická spolupráce. Je členem Evropského programu Výzkumného centra AMO.
